

Ενεργειακές κοινότητες

Δυναμικό εν αναμονή αξιοποίησης

Περιεχόμενα

Σημείο

01-16 | **Κύρια μηνύματα**

01-05 | Το θέμα και η σημασία του

06-16 | Τα ευρήματα και οι συστάσεις μας

17-86 | **Οι παρατηρήσεις μας αναλυτικότερα**

17-41 | Ο στόχος της ΕΕ είναι φιλόδοξος αλλά όχι καλά σχεδιασμένος, δεν υποστηρίζεται και δεν παρακολουθείται σωστά και είναι απίθανο να επιτευχθεί

17-23 | Οι ορισμοί της ΕΕ για τις ενεργειακές κοινότητες προκαλούν σύγχυση και οδηγούν στην ασυνεπή χρήση τους στις μισές από τις χώρες που υποβάλαμε σε έλεγχο

24-27 | Η αναμενόμενη συμβολή των ενεργειακών κοινοτήτων στην παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές υπερεκτιμήθηκε

28-34 | Ο στόχος της ΕΕ είναι φιλόδοξος, αλλά στερείται συνάφειας, δεν είναι μετρήσιμος και δεν τυγχάνει αποδοχής σε επίπεδο κρατών μελών

35-41 | Η παρακολούθηση είναι ανεπαρκής και ο στόχος της ΕΕ για το 2025 είναι απίθανο να επιτευχθεί

42-86 | Τα ελεγχθέντα κράτη μέλη δεν δημιούργησαν όλες τις απαραίτητες προϋποθέσεις για την ανάπτυξη ενεργειακών κοινοτήτων

42-45 | Η μεταφορά των οδηγιών της ΕΕ στα εθνικά δίκαια είναι ελλιπής

46-49 | Τα μισά από τα ελεγχθέντα κράτη μέλη είχαν υποβάλει την υποχρεωτική εθνική αξιολόγηση των φραγμών

50-57 | Υπάρχει καθοδήγηση, αλλά συχνά είναι δύσκολο να εφαρμοστεί χωρίς τη βοήθεια εμπειρογνομώνων

58-66 | Εξακολουθούν να υπάρχουν κενά όσον αφορά τη συμμετοχή των πολιτών και την ένταξη των ευάλωτων νοικοκυριών

- 67-76 | Οι ενεργειακές κοινότητες, ως παραγωγοί ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, αντιμετωπίζουν μεγάλες καθυστερήσεις στη σύνδεσή τους με το δίκτυο
- 77-86 | Τα οικονομικά κίνητρα που προσφέρονται σε ενεργειακές κοινότητες επιτρέπουν αποσβέσεις ευθυγραμμισμένες με τη φιλοδοξία της στρατηγικής της ΕΕ για την ηλιακή ενέργεια

Παραρτήματα

Παράρτημα I – Σχετικά με τον έλεγχο

Παράρτημα II – Ενεργειακές κοινότητες στις οποίες πραγματοποιήσαμε επίσκεψη

Παράρτημα III – Απαντήσεις των κρατών μελών στις συστάσεις

Συνομογραφίες

Γλωσσάριο

Απαντήσεις της Επιτροπής

Χρονογραμμή

Κλιμάκιο ελέγχου

Κύρια μηνύματα

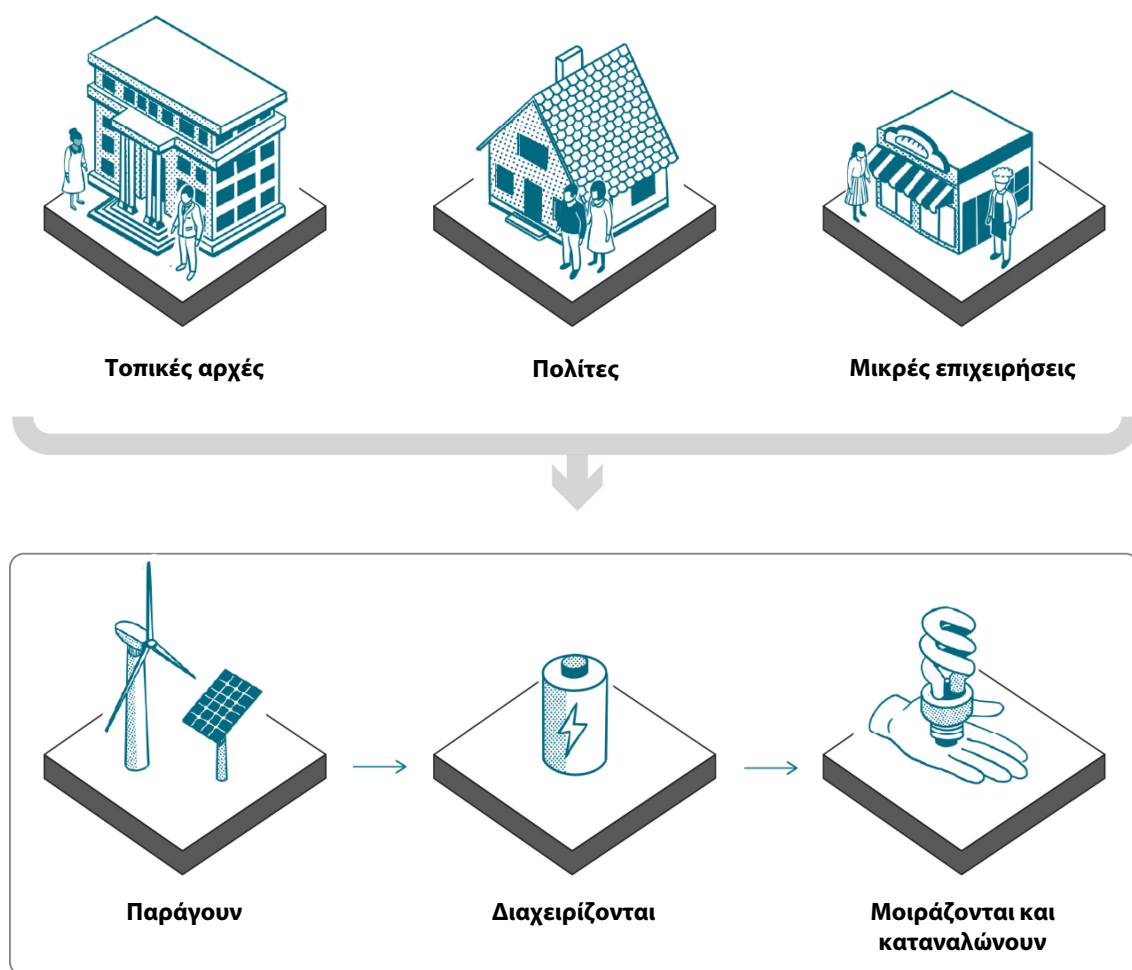
Το θέμα και η σημασία του

- 01** Η ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές διαδραματίζει καίριο ρόλο στη μακροπρόθεσμη στρατηγική της ΕΕ για κλιματική ουδετερότητα μέχρι το 2050, όπως και στην επίτευξη της ενεργειακής μετάβασής της. Όσον αφορά το μερίδιο της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές στη συνολική παραγωγή ενέργειας, η ΕΕ έθεσε ως **τιμή-στόχο** ποσοστό τουλάχιστον 42,5 % έως το 2030 (από **25,4 %** το 2024). Η Επιτροπή **εκτίμησε** ότι, μέχρι το 2050, ο μισός πληθυσμός της ΕΕ θα μπορούσε να παράγει μέχρι και το 50 % του συνόλου της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές εντός της Ένωσης¹.

¹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *In focus: Employment in EU's renewable energy sector*, 16 Μαΐου 2022, τελευταία πρόσβαση στις 2 Σεπτεμβρίου 2025.

02 Οι ενεργειακές κοινότητες είναι νομικές οντότητες που **δίνουν τη δυνατότητα στους πολίτες, τις μικρές επιχειρήσεις και τις τοπικές αρχές να παράγουν, να διαχειρίζονται, να μοιράζονται και να καταναλώνουν τη δική τους ενέργεια** (βλέπε [γράφημα 1](#)). Η Επιτροπή εισήγαγε **νομικούς ορισμούς της ΕΕ για τις ενεργειακές κοινότητες** στην [οδηγία \(ΕΕ\) 2018/2001](#) για τη χρήση ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές (εφεξής «RED II») και στην [οδηγία \(ΕΕ\) 2019/944](#) σχετικά με την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας (εφεξής «IMED»). Στη [στρατηγική της ΕΕ για την ηλιακή ενέργεια του 2022](#), η Επιτροπή έθεσε έναν πολιτικό στόχο (που στην παρούσα έκθεση αναφέρεται ως «στόχος της ΕΕ»): Η ΕΕ και τα κράτη μέλη θα συνεργαστούν με σκοπό τη σύσταση **μίας τουλάχιστον ενεργειακής κοινότητας βασισμένης στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας σε κάθε δήμο με πληθυσμό άνω των 10 000 κατοίκων έως το 2025**. Στην [εκτίμηση επιπτώσεων της οδηγίας RED II του 2016](#), η Επιτροπή ανέφερε ότι, μέχρι το 2030, περισσότερα από 50 GW αιολικής ενέργειας και περισσότερα από 50 GW ηλιακής ενέργειας στην ΕΕ θα μπορούσαν να βρίσκονται στην κυριότητα ενεργειακών κοινοτήτων, δηλαδή αντίστοιχα το 17 % και το 21 % της εγκατεστημένης ισχύος.

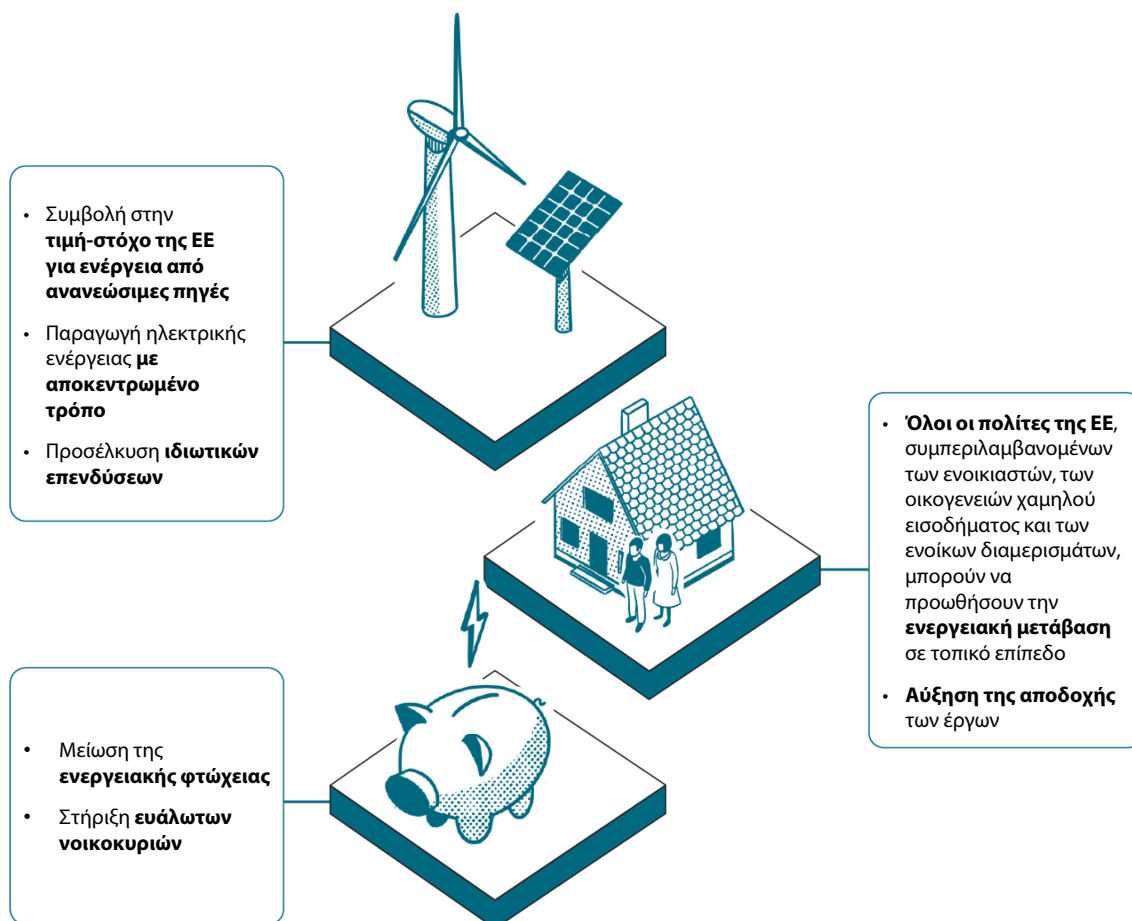
Γράφημα 1 | Τι είναι μια ενεργειακή κοινότητα;

Πηγή: ΕΕΣ.

03 Σύμφωνα με την Επιτροπή, οι ενεργειακές κοινότητες θα μπορούσαν να αποφέρουν αρκετά οφέλη (βλέπε [γράφημα 2](#)).

Γράφημα 2 | Προσδοκώμενα οφέλη από τις ενεργειακές κοινότητες

Πηγή: Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο (ΕΕΣ), βάσει του [ιστότοπου της Επιτροπής](#).

04 Διενεργήσαμε τον εν προκειμένω έλεγχο λόγω του δυναμικού που έχουν τα έργα παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές που λειτουργούν οι κοινότητες να συνεισφέρουν στην **επιτάχυνση της ενεργειακής μετάβασης**, λόγω της **ανάγκης συμμετοχής των πολιτών** σε αυτή τη μετάβαση και προκειμένου να καταστεί η μετάβαση **οικονομικά προσιτή για όλους**, ώστε να ενισχυθεί η κοινωνική διάσταση της Ενεργειακής Ένωσης. Με τον έλεγχό μας, ευελπιστούμε να υποστηρίξουμε την ανάπτυξη των ενεργειακών κοινοτήτων στην ΕΕ, στον βαθμό που εφιστούμε την προσοχή στις κύριες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν, σκιαγραφούμε πιθανά διορθωτικά μέτρα και συνεισφέρουμε στην αναδιατύπωση της οδηγίας για την ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές και στην εφαρμογή της επικείμενης δέσμης ενεργειακών μέτρων για τους πολίτες.

05 Αξιολογήσαμε κατά πόσον η Επιτροπή και τέσσερα κράτη μέλη (**Κάτω Χώρες, Πολωνία, Ιταλία και Ρουμανία**) πέτυχαν τον στόχο της ΕΕ και **κινητοποίησαν αποτελεσματικά τις ενεργειακές κοινότητες** ώστε να επιτύχουν τα προσδοκώμενα από αυτές οφέλη. Συγκεκριμένα, ελέγξαμε κατά πόσον οι **στόχοι της ΕΕ** που είχε προσδιορίσει η Επιτροπή ήταν καλά σχεδιασμένοι και τύγχαναν της αποδοχής των κρατών μελών, όπως και αν οι στόχοι αυτοί παρακολουθούνταν επαρκώς και βρίσκονταν σε καλό δρόμο για την επίτευξή τους. Εξετάσαμε επίσης κατά πόσον η Επιτροπή και τα κράτη μέλη είχαν δημιουργήσει τις **κατάλληλες συνθήκες** για την ευδοκίμηση των κοινοτήτων αυτών. Για περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με την εμπέδωση και την προσέγγιση του ελέγχου μας, βλέπε [παράρτημα I](#), και για τις κοινότητες που επισκεφθήκαμε το [παράρτημα II](#).

Τα ευρήματα και οι συστάσεις μας

06 Καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι η ΕΕ είναι απίθανο να έχει τουλάχιστον μία ενεργειακή κοινότητα που θα παράγει ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές σε κάθε δήμο με πληθυσμό άνω των 10 000 κατοίκων μέχρι το 2025, καθώς, μέχρι τον Ιανουάριο του 2025, είχε επιτύχει μόλις το 27 % του στόχου της. Ο στόχος αυτός θέτει μια φιλοδοξία, χωρίς να αναφέρεται στα προσδοκώμενα οφέλη των ενεργειακών κοινοτήτων, δεν τυγχάνει θεσμικής αποδοχής από τα κράτη μέλη, ούτε και παρακολουθείται πλήρως. Ακόμη και αν ληφθεί υπόψη το θετικό παράδειγμα που εντοπίσαμε μεταξύ των κρατών μελών που επιλέξαμε, όπου εντοπίστηκαν ενεργειακοί συνεταιρισμοί που είχαν αναπτυχθεί ικανοποιητικά, εκτιμήσαμε επίσης ότι, μέχρι το 2030, το ποσοστό της δυναμικότητας παραγωγής ηλιακής και αιολικής ενέργειας από ενεργειακές κοινότητες θα μπορούσε να ανέλθει στο 4 %, δηλαδή κάτω από το 21 % και το 17 % που ανέφερε η Επιτροπή στην εκτίμηση επιπτώσεων της οδηγίας RED II. Επιπλέον, οι κυβερνήσεις δεν έχουν δημιουργήσει όλες τις απαραίτητες συνθήκες για τη στήριξη της ανάπτυξης κοινοτήτων, ιδίως από τη στιγμή που δεν έχουν διευθετήσει διάφορα ανεπίλυτα ρυθμιστικά ζητήματα και καθυστερήσεις στις συνδέσεις με το δίκτυο, οι οποίες συχνά οφείλονται στη συμφόρηση του δικτύου σε περιόδους αιχμής, και για την οποία η αποθήκευση ενέργειας θα μπορούσε να αποτελέσει μία λύση. Οι εθνικές αρχές μάς διαβίβασαν τα σχόλιά τους για τις συστάσεις μας (βλέπε [παράρτημα III](#)).

Ο στόχος της ΕΕ είναι φιλόδοξος αλλά όχι καλά σχεδιασμένος, στερείται υποστήριξης και παρακολούθησης και είναι απίθανο να επιτευχθεί

07 Διαπιστώσαμε ότι οι ορισμοί της ΕΕ για τις κοινότητες ανανεώσιμης ενέργειας και τις ενεργειακές κοινότητες πολιτών είναι ασαφείς. Μολονότι η Επιτροπή έχει εκδώσει κατευθυντήριες γραμμές για τη διευκρίνιση των ορισμών, οι εθνικές αρχές και οι συμφεροντούχοι τόνισαν τις ασάφειές τους και τη σύγχυση που εύλογα προκύπτει. Σε δύο από τα τέσσερα κράτη μέλη που ελέγξαμε, οι κυβερνήσεις χρησιμοποιούν ενεργειακές κοινότητες υιοθετώντας όμως έννοιες που δεν ευθυγραμμίζονται με τους ορισμούς της ΕΕ. Από την ανάλυσή μας προέκυψε επίσης ότι η νομοθεσία προφέρει στους πολίτες διάφορες επιλογές για να κατασκευάζουν και να λειτουργούν συλλογικά εγκαταστάσεις παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, να μοιράζονται την παραγόμενη ενέργεια ή να πωλούν την πλεονάζουσα. Πάντως, η Επιτροπή δεν έχει εκδώσει κατευθυντήριες γραμμές με διευκρινίσεις για όλες αυτές τις επιλογές. Αυτή η έλλειψη σαφήνειας αφορά ιδιαιτέρως τις πολυκατοικίες, οι οποίες, το 2023, στέγαζαν το 48 % του πληθυσμού της ΕΕ. Συγκεκριμένα αφορά το ζήτημα των υφιστάμενων ενώσεων ιδιοκτητών που έχουν ιδρυθεί για τη διαχείριση κτιρίων, οι οποίες δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως φορέας για τη δημιουργία ενεργειακών κοινοτήτων (βλέπε σημεία [17-23](#)).

Σύσταση 1

Να αποσαφηνιστεί η πρόσβαση ιδιοκτητών διαμερισμάτων στην παραγωγή, την κοινή χρήση και την πώληση ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές

Η Επιτροπή πρέπει να δημοσιεύσει κατευθυντήριες γραμμές και βέλτιστες πρακτικές σχετικά με τους νόμιμους τρόπους συμμετοχής των ιδιοκτητών διαμερισμάτων, απευθείας ή μέσω ενώσεων, στην παραγωγή, την κοινή χρήση και την πώληση ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές.

Ημερομηνία-στόχος: Δεκέμβριος 2026

- 08** Καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι οι προσδοκίες που διατυπώνονταν στην [εκτίμηση επιπτώσεων της RED II που διενήργησε η Επιτροπή το 2016](#) ήταν υπερβολικά αισιόδοξες. Σύμφωνα με επικαιροποιημένη πρόβλεψη για τις **Κάτω Χώρες**, όπου οι ενεργειακοί συνεταιρισμοί έχουν ήδη αναπτυχθεί σε ικανοποιητικό βαθμό, οι συνεταιρισμοί αυτοί θα μπορούσαν να κατέχουν περίπου το 4 % και των δύο μορφών ενέργειας έως το 2030. Συγκριτικά με τις προσδοκίες του 2016, μέχρι το 2030 οι ενεργειακές κοινότητες θα μπορούσαν να κατέχουν το 21 % της δυναμικότητας παραγωγής ηλιακής ενέργειας και το 17 % της δυναμικότητας παραγωγής αιολικής (βλέπε σημεία [24-27](#)).
- 09** Μολονότι η Επιτροπή βάσισε τον στόχο για τις ενεργειακές κοινότητες σε διαβούλευση με συμφεροντούχους, δεν βρήκαμε στοιχεία που να αιτιολογούν την πορεία που ακολουθήθηκε για τη διαμόρφωση του στόχου αυτού. Επιπλέον, μολονότι ο στόχος είναι φιλόδοξος, συγκεκριμένος και χρονικά προσδιορισμένος, είναι δύσκολο να μετρηθεί και στερείται συνάφειας (π.χ. δεν καλύπτονται η δυναμικότητα παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και ο αριθμός των πολιτών που συμμετέχουν). Επιπλέον, η Επιτροπή δεν ανέλυσε κατά πόσον ο στόχος αυτός ήταν εφικτός. Τα μισά από τα ελεγχθέντα κράτη μέλη (**Ιταλία και Πολωνία**) είχαν συμπεριλάβει στα εθνικά τους σχέδια για την ενέργεια και το κλίμα τιμές-στόχο σχετικές με τις ενεργειακές κοινότητες, οι οποίες ωστόσο δεν ήταν πλήρως ευθυγραμμισμένες με τις αντίστοιχες της ΕΕ. Η δε Επιτροπή δεν συνέστησε οποιαδήποτε τροποποίηση, διότι η [ενωσιακή νομοθεσία](#) δεν υποχρεώνει τα κράτη μέλη να θέσουν εθνικούς στόχους. Το γεγονός ότι στα σχέδια των κρατών μελών δεν αποτυπώνεται ο στόχος της ΕΕ υποδηλώνει χαμηλό επίπεδο ανάληψης ευθύνης σε εθνικό επίπεδο, με συνέπεια να αυξάνεται ο κίνδυνος να μην επιτύχει η ΕΕ τον στόχο της (βλέπε σημεία [28-34](#)).

Σύσταση 2

Να σχεδιαστούν στόχοι SMART για τις ενεργειακές κοινότητες, οι οποίοι να αποτυπώνονται στα εθνικά σχέδια για την ενέργεια και το κλίμα

- α) Η Επιτροπή πρέπει, **βάσει κατάλληλης αιτιολόγησης**, να σχεδιάσει **στόχους SMART** που θα σχετίζονται με τα οφέλη που προσδοκείται να αποφέρουν οι ενεργειακές κοινότητες, όπως όσον αφορά τον αριθμό των εμπλεκόμενων πολιτών ή τη δυναμικότητα των ενεργειακών κοινοτήτων να παράγουν ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές.
- β) Στην αναδιατύπωση του κανονισμού για τη διακυβέρνηση της ενεργειακής ένωσης και της δράσης για το κλίμα, η Επιτροπή πρέπει να εξετάσει το ενδεχόμενο να εισηγηθεί τη θέσπιση υποχρέωσης **στα εθνικά σχέδια για την ενέργεια και το κλίμα να περιλαμβάνονται στόχοι σχετικά με τις ενεργειακές κοινότητες** που να ευθυγραμμίζονται με τις σχετικές στρατηγικές και τα σχέδια δράσης της ΕΕ.

Ημερομηνία-στόχος: Δεκέμβριος 2027

10 Το 2024 η Επιτροπή κατέγραψε τον αριθμό των ενεργειακών κοινοτήτων βάσει καταλόγου που κατάρτισαν για τον σκοπό αυτό εντεταλμένοι σύμβουλοι. Ωστόσο, τα δεδομένα αυτά δεν προέρχονται από αξιόπιστα και συνεπή εθνικά μητρώα ενεργειακών κοινοτήτων. Η Επιτροπή παρείχε στα κράτη μέλη κάποια καθοδήγηση σχετικά με την καταχώριση των κοινοτήτων, αλλά οι οδηγίες της δεν εστίαζαν επαρκώς σε στοιχεία που είναι απαραίτητα για την παρακολούθηση σε επίπεδο ΕΕ. Επιπλέον, ούτε η Επιτροπή ούτε τα κράτη μέλη προέβαιναν σε παρακολούθηση ή αναφορά στοιχείων σχετικά με την επίτευξη προόδου σε σχέση με τον στόχο της ΕΕ. Στις αρχές του 2025, εκτιμούμε ότι η ΕΕ είχε επιτύχει περίπου το 27 % του στόχου της, γεγονός που καθιστά απίθανη την πλήρη επίτευξή του μέχρι το 2025. Βέβαια, η ταχύτητα με την οποία αναπτύχθηκαν κοινότητες στην **Ιταλία** και την **Πολωνία** το διάστημα Ιανουαρίου-Ιουνίου 2025 δεν είναι παρά μια αισιόδοξη εξέλιξη (βλέπε σημεία **35-41**).

Σύσταση 3

Να βελτιωθούν η καταχώριση και η παρακολούθηση των ενεργειακών κοινοτήτων

Η Επιτροπή πρέπει να δημοσιεύσει βελτιωμένες κατευθυντήριες γραμμές για τα κράτη μέλη, στις οποίες θα διευκρινίζει πώς να καταχωρίζουν και να παρακολουθούν τις ενεργειακές κοινότητες.

Ημερομηνία-στόχος: Δεκέμβριος 2026

Τα ελεγχθέντα κράτη μέλη δεν δημιούργησαν όλες τις απαραίτητες προϋποθέσεις για την ανάπτυξη ενεργειακών κοινοτήτων

- 11** Τέσσερα χρόνια μετά την εκπνοή των προθεσμιών μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο, από τα τέσσερα κράτη μέλη που ελέγξαμε μόνο η **Ιταλία** είχε αποδείξει τη μεταφορά στο εθνικό δίκαιο όλων των άρθρων των δύο οδηγιών που αφορούν τις ενεργειακές κοινότητες. Η Επιτροπή διενήργησε τους απαιτούμενους ελέγχους μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο και έδωσε συνέχεια στις περιπτώσεις παράλειψης μεταφοράς με την αποστολή προειδοποιητικών επιστολών και την έκδοση αιτιολογημένων γνωμών. Ωστόσο, δεν παρέπεμψε τις υπόλοιπες περιπτώσεις στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (βλέπε σημεία [42-45](#)).
- 12** Μόνο η **Πολωνία** και οι **Κάτω Χώρες** δημοσίευσαν την απαιτούμενη δύναμη της οδηγίας RED II εθνική αξιολόγηση των φραγμών και των δυνατοτήτων που υπάρχουν όσον αφορά την ανάπτυξη ενεργειακών κοινοτήτων. Ελλείπει μιας τέτοιας αξιολόγησης, υπάρχει ο κίνδυνος αναποτελεσματικότητας των δράσεων τόσο σε εθνικό όσο και ενωσιακό επίπεδο, όπως επίσης και ο κίνδυνος καθυστερήσεων στην ανάπτυξη των κοινοτήτων (βλέπε σημεία [46-49](#)).

Σύσταση 4

Να αναφερθούν στοιχεία σχετικά με την αξιολόγηση των φραγμών και των δυνατοτήτων που υπάρχουν ως προς την ανάπτυξη κοινοτήτων ανανεώσιμης ενέργειας

Το ιταλικό Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενεργειακής Ασφάλειας και το ρουμανικό Υπουργείο Ενέργειας πρέπει να **αξιολογήσουν και να αναφέρουν στοιχεία σχετικά με τους υφιστάμενους φραγμούς στην ανάπτυξη κοινοτήτων ανανεώσιμης ενέργειας αλλά και τις δυνατότητες ανάπτυξής τους.**

Ημερομηνία-στόχος: Ιούλιος 2027

- 13** Η καθοδήγηση της Επιτροπής προς τα κράτη μέλη υπήρξε συνολικά αποτελεσματική. Σε εθνικό επίπεδο, η υποστήριξη που παρέχεται στις κοινότητες είναι καλά οργανωμένη, πρακτική και εύκολα προσβάσιμη στις **Κάτω Χώρες**. Στην **Πολωνία**, την **Ιταλία** και τη **Ρουμανία**, οι πληροφορίες είναι περισσότερο κατακερματισμένες ή δύσκολο να εφαρμοστούν στην πράξη χωρίς τη βοήθεια εμπειρογνομόνων, με αποτέλεσμα να δημιουργούνται φραγμοί για την ανάπτυξη κοινοτήτων (βλέπε σημεία **50-57**).
- 14** Κανένα από τα ελεγχθέντα κράτη μέλη δεν είχε θεσπίσει ειδικές νομικές διατάξεις για την ενεργή προώθηση της συμμετοχής των πολιτών στις ενεργειακές κοινότητες. Όσον αφορά τη στήριξη των ευάλωτων νοικοκυριών, μόνο η **Ρουμανία** θέσπισε ειδική νομοθεσία. Απεναντίας, στις **Κάτω Χώρες** αναπτύχθηκαν κίνητρα για την προστασία του ρόλου των πολιτών, ενώ η **Ιταλία** έκανε κάτι αντίστοιχο για τα ευάλωτα νοικοκυριά. Η Επιτροπή εξέδωσε ειδική καθοδήγηση σχετικά με τη συμμετοχή των πολιτών. Εξέδωσε επίσης καθοδήγηση σχετικά με τη συμμετοχή των ευάλωτων νοικοκυριών, χωρίς ωστόσο να την έχει επικαιροποιήσει από τότε, ενώ οι συμφεροντούχοι με τους οποίους συναντηθήκαμε δεν είχαν λάβει γνώση της (βλέπε σημεία **58-66**).

Σύσταση 5

Να προωθηθεί ο ρόλος των πολιτών και των ευάλωτων νοικοκυριών

- α) Η Επιτροπή πρέπει να επικαιροποιήσει και να διαδώσει κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τη **συμμετοχή των ευάλωτων νοικοκυριών** στις ενεργειακές κοινότητες και την **κινητροδότηση** των ενεργειακών κοινοτήτων να το κάνουν πράξη.
- β) Το πολωνικό Υπουργείο Κλίματος και Περιβάλλοντος, το ιταλικό Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενεργειακής Ασφάλειας και το ρουμανικό Υπουργείο Ενέργειας πρέπει να σχεδιάσουν διατάξεις για την **προώθηση του ρόλου των πολιτών** στις ενεργειακές κοινότητες.

Ημερομηνία-στόχος: Δεκέμβριος 2026

15 Διαπιστώσαμε ότι στις **Κάτω Χώρες** και την **Πολωνία**, η ανάπτυξη των ενεργειακών κοινοτήτων έχει επιβραδυνθεί εξαιτίας καθυστερήσεων στη σύνδεση στο δίκτυο αλλά και αρνήσεων σύνδεσης, λόγω συμφόρησης. Οι διαχειριστές δικτύων θα μπορούσαν να επισπεύσουν τη σύνδεση των ενεργειακών κοινοτήτων, εφόσον αυτές παρείχαν υπηρεσίες ευελιξίας, όπως αποθήκευση ενέργειας, με τις οποίες θα συνέβαλαν στην εξομάλυνση των κορυφώσεων της κατανάλωσης ή της παραγωγής. Κάτι τέτοιο θα επέτρεπε στις ενεργειακές κοινότητες να καταναλώνουν περισσότερη ηλεκτρική ενέργεια που παράγεται τοπικά και, ως εκ τούτου, θα μετριαζόταν η συμφόρηση του δικτύου. Η Επιτροπή έχει λάβει διάφορα μέτρα για τη στήριξη της αποθήκευσης ηλεκτρικής ενέργειας, όχι όμως ειδικά για τις ενεργειακές κοινότητες (βλέπε σημεία [67-76](#)).

Σύσταση 6

Να υποστηριχθεί η αποθήκευση ενέργειας

- α) Στην επικείμενη δέσμη ενεργειακών μέτρων για τους πολίτες, η Επιτροπή πρέπει να ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να κινητροδοτήσουν τις ενεργειακές κοινότητες ώστε να **αναπτύξουν λύσεις αποθήκευσης ενέργειας**.
- β) Το ολλανδικό Υπουργείο Κλίματος και Πράσινης Ανάπτυξης και το πολωνικό Υπουργείο Κλίματος και Περιβάλλοντος πρέπει να **κινητροδοτήσουν τις ενεργειακές κοινότητες για την ανάπτυξη λύσεων αποθήκευσης ενέργειας** (μεμονωμένα ή σε συνδυασμό με την παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές) ή άλλων **υπηρεσιών ευελιξίας**, προκειμένου να συμβάλουν στην ως έναν βαθμό αποσυμφόρηση του δικτύου.

Ημερομηνία-στόχος: α) Δεκέμβριος 2026 και β) Ιούλιος 2027

16 Χάρη στη δημόσια στήριξη στις **Κάτω Χώρες**, την **Πολωνία** και την **Ιταλία**, καθίσταται δυνατή η απόσβεση των επενδύσεων σε χρόνο που ευθυγραμμίζεται με τις προσδοκίες της Επιτροπής (ήτοι σε λιγότερο από μία 10ετία). Διαπιστώσαμε ότι το ολλανδικό ανακυκλούμενο ταμείο που εξυπηρετεί την ελαχιστοποίηση του κινδύνου των έργων στα αρχικά τους στάδια αποτελεί ένα παράδειγμα αποτελεσματικού τρόπου χρήσης των δημόσιων πόρων. Στη **Ρουμανία**, η απουσία επιδοτήσεων υπονομεύει τη δημιουργία ενεργειακών κοινοτήτων. Και στα τέσσερα ελεγχθέντα κράτη μέλη, τα μέλη της κοινότητας δεν καταβάλλουν τα αντίστοιχα τέλη δικτύου όταν καταναλώνουν την ηλεκτρική ενέργεια που παράγουν ή μοιράζονται, αλλά παραμένουν συνδεδεμένα με το δίκτυο, ώστε να καλύπτονται κατά τις περιόδους που η αυτοπαραγωγή δεν είναι αρκετή ή δυνατή. Ωστόσο, καμία από τις ελεγχθείσες χώρες δεν αξιολόγησε επίσημα τον τρόπο με τον οποίο οι μειωμένες χρεώσεις, η αυτοκατανάλωση και η κοινή χρήση ενέργειας επηρεάζουν άλλους καταναλωτές, ένα ζήτημα που έχει εγείρει ανησυχίες στις **Κάτω Χώρες**, όπου οι παραγωγοί-καταναλωτές και οι συνεταιρισμοί είναι ευρέως διαδεδομένες πρακτικές (βλέπε σημεία **77-86**).

Οι παρατηρήσεις μας αναλυτικότερα

Ο στόχος της ΕΕ είναι φιλόδοξος αλλά όχι καλά σχεδιασμένος, δεν υποστηρίζεται και δεν παρακολουθείται σωστά και είναι απίθανο να επιτευχθεί

Οι ορισμοί της ΕΕ για τις ενεργειακές κοινότητες προκαλούν σύγχυση και οδηγούν στην ασυνεπή χρήση τους στις μισές από τις χώρες που υποβάλαμε σε έλεγχο

- 17** Στην ΕΕ ισχύουν δύο νομικοί ορισμοί των ενεργειακών κοινοτήτων: οι **κοινότητες ανανεώσιμης ενέργειας** στο πλαίσιο της οδηγίας RED II και οι **ενεργειακές κοινότητες πολιτών** στο πλαίσιο της οδηγίας IMED. Οι ορισμοί αυτοί περιγράφουν τις ελάχιστες προϋποθέσεις που χρειάζεται να συντρέχουν προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι ενεργειακές κοινότητες αποτελούν πρωτοβουλία των πολιτών, είναι συμπεριληπτικές και επικεντρώνονται κυρίως σε περιβαλλοντικούς και κοινωνικούς στόχους και όχι στην κερδοφορία. Τα κράτη μέλη πρέπει να αναπτύσσουν ενεργειακές κοινότητες που ευθυγραμμίζονται ως προς την ουσία τους με τους εν λόγω ορισμούς της ΕΕ. Εξετάσαμε κατά πόσον οι ορισμοί της ΕΕ για τις ενεργειακές κοινότητες είναι σαφείς και χρησιμοποιούνταν σωστά σε εθνικό επίπεδο.

18 Διαπιστώσαμε ότι οι νομικοί ορισμοί της κοινότητας ανανεώσιμης ενέργειας και της ενεργειακής κοινότητας πολιτών σε επίπεδο ΕΕ είναι ασαφείς: διαφέρουν μεν ως προς ορισμένες πτυχές, αλληλεπικαλύπτονται όμως ως προς άλλες. Παραδείγματος χάριν, οι κοινότητες ανανεώσιμης ενέργειας μπορούν να παράγουν μόνο ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές, ενώ οι ενεργειακές κοινότητες πολιτών μπορούν να παράγουν ηλεκτρική ενέργεια και από μη ανανεώσιμες πηγές. Αλληλεπικαλύπτονται όσον αφορά τη διακυβέρνηση και τον σκοπό τους (βλέπε [γράφημα 3](#)). Μολονότι η Επιτροπή έχει εκδώσει κατευθυντήριες γραμμές για τη διευκρίνιση των σχετικών ορισμών, οι εθνικές αρχές και οι συμφεροντούχοι² τόνισαν τις ασάφειές τους και τη σύγχυση που εύλογα προκύπτει. Στο [πλαίσιο 1](#) παρατίθενται παραδείγματα ενεργειακών κοινοτήτων.

Γράφημα 3 | Κοινότητες πολιτών και ανανεώσιμης ενέργειας – βασικές διαφορές και κοινές αρχές

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει της οδηγίας (ΕΕ) 2018/2001 και της οδηγίας (ΕΕ) 2019/944.

² Βλέπε, παραδείγματος χάριν, Q&A:What are «citizen’ and «renewable’ energy communities?, REScoop.eu, 2019· Citizens’ Energy Package: citizens’ engagement, energy communities and prosumerism, Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, 2025, παράγραφοι 1.2 και 5.5.

Πλαίσιο 1

Παραδείγματα ενεργειακών κοινοτήτων

Η «**La Buona Fonte**» είναι μια **ιταλική κοινότητα ανανεώσιμης ενέργειας** που ιδρύθηκε το 2021. Εγκατέστησε ηλιακό σταθμό ισχύος 19 kW σε εγκαταλελειμμένο σχολείο, ο οποίος παράγει 20 MWh ετησίως, και από την παραγόμενη ενέργεια, το ένα τρίτο κατανέμεται μεταξύ των 25 μελών της. Το 2024 χρησιμοποίησε τα έσοδά της ύψους 1 500 ευρώ για την υλοποίηση κοινωνικών έργων, όπως η αγορά αστικού εξοπλισμού και η χρηματοδότηση σχολικών δραστηριοτήτων.

Ο **ολλανδικός ενεργειακός συνεταιρισμός «Vrijstad Energie»**, που ιδρύθηκε το 2014, αριθμεί 375 μέλη και διαχειρίζεται ηλιακές στέγες και πάρκα (1,3 MW) αλλά και ανεμογεννήτριες (6 MW). Ενημερώνει επίσης το κοινό σχετικά με την ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές και την εξοικονόμηση ενέργειας.

Ηλιακό υπόστεγο που παράγει ηλεκτρική ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές και φορτίζει ηλεκτρικά αυτοκίνητα (© Amar Sjaauw En Wa)

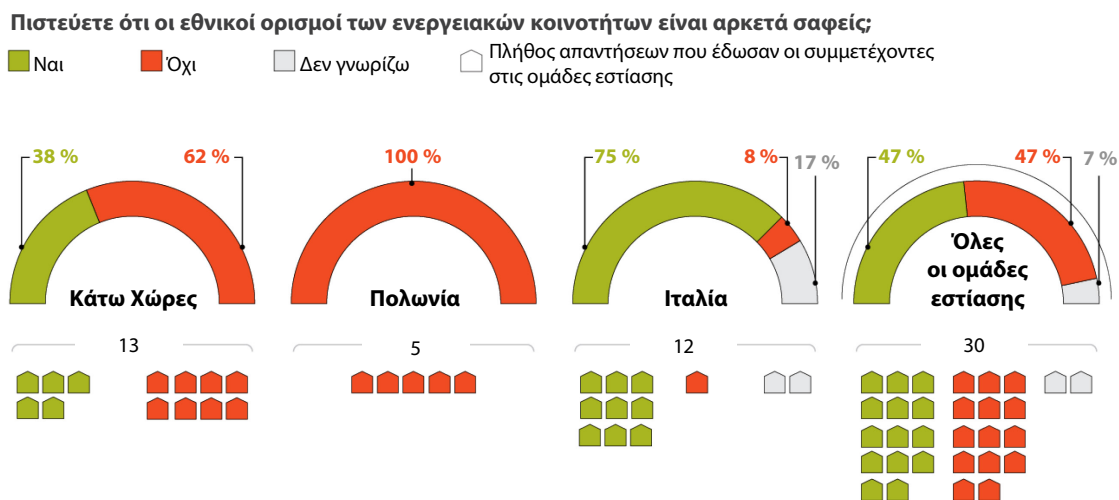

Μέλη της κοινότητας μπροστά από τις ανεμογεννήτριές τους

- 19** Διαπιστώσαμε ότι δύο από τα τέσσερα κράτη μέλη που ελέγξαμε χρησιμοποιούν έννοιες για τις ενεργειακές κοινότητες που δεν ευθυγραμμίζονται με τους ορισμούς της ΕΕ. Μέχρι τον Ιούλιο του 2025, στις **Κάτω Χώρες** λειτουργούσαν μόνο ενεργειακοί συνεταιρισμοί, δηλαδή οργανώσεις πολιτών, των οποίων τα μέλη παράγουν, χρησιμοποιούν ή εμπορεύονται από κοινού ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές και οι οποίες, ωστόσο, δεν βασίζονται στο νομικό πλαίσιο της ΕΕ. Σε νέα νομοθεσία που τέθηκε σε ισχύ το 2026, η χώρα **θέσπισε** ενιαίο ορισμό των ενεργειακών κοινοτήτων, ο οποίος καλύπτει τόσο τις κοινότητες ανανεώσιμης ενέργειας όσο και τις ενεργειακές κοινότητες πολιτών. Η **Πολωνία μετέφερε στο εθνικό της δίκαιο** τους ορισμούς τόσο των κοινοτήτων ανανεώσιμης ενέργειας όσο και των ενεργειακών κοινοτήτων πολιτών συγχωνεύοντάς τες σε μία ενιαία έννοια, τις «ενεργειακές κοινότητες πολιτών», ώστε να αποφευχθεί η ύπαρξη δύο ορισμών για ενεργειακές κοινότητες με παρόμοιες δραστηριότητες. Χρησιμοποιεί επίσης δύο παλαιότερες νομικές έννοιες που είχαν θεσπιστεί σε εθνικό επίπεδο, τους **ενεργειακούς συνεταιρισμούς** και τους **ενεργειακούς συνεργατικούς σχηματισμούς**, οι οποίες εμφανίζουν μεν ομοιότητες ενεργειακές κοινότητες, αλλά δεν βασίζονται στο νομικό πλαίσιο της ΕΕ. Παράλληλα λειτουργούν στη χώρα και οργανωτικές δομές με ειδικό νομικό καθεστώς³ («συλλογικοί παραγωγοί-καταναλωτές», «εικονικοί παραγωγοί-καταναλωτές» και «ενοικιαστές παραγωγοί-καταναλωτές»).
- 20** Στην παρούσα έκθεση, χρησιμοποιούμε τον όρο «κοινότητες» χάριν απλούστευσης, για να αναφερόμαστε συλλογικά στις ενεργειακές κοινότητες που δραστηριοποιούνται στα τέσσερα κράτη μέλη που ελέγξαμε. Σε αυτές εντάσσουμε επίσης τόσο τους ολλανδικούς συνεταιρισμούς όσο και τους συνεταιρισμούς και τους συνεργατικούς σχηματισμούς της Πολωνίας, καθώς, παρότι δεν εμπίπτουν στους επίσημους ορισμούς της ΕΕ, όλοι τους επιδιώκουν παρόμοιους στόχους.
- 21** Στις ομάδες εστίασης που οργανώσαμε (βλέπε **παράρτημα I**), οι μισοί από τους συμμετέχοντες έκριναν ότι οι εθνικοί ορισμοί των ενεργειακών κοινοτήτων παρουσίαζαν ασάφειες (βλέπε **γράφημα 4**).

³ Life Loop, ConnectHeat, Comanage, Tandems, *Enabling frameworks for energy communities: a state of play*, Energy Cities, 2025, σ. 24.

Γράφημα 4 | Οι ερωτηθέντες θεωρούν ασαφείς τους εθνικούς ορισμούς των ενεργειακών κοινοτήτων

Πηγή: ΕΕΣ, σύμφωνα με τις ομάδες εστίασης.

- 22** Από την ανάλυσή μας προκύπτει επίσης ότι οι οδηγίες της ΕΕ επιτρέπουν στους πολίτες να χρησιμοποιούν εναλλακτικά οργανωτικά μοντέλα για δραστηριότητες παρόμοιες με αυτές των κοινοτήτων ανανεώσιμης ενέργειας και των ενεργειακών κοινοτήτων πολιτών, όπως η συλλογική αυτοκατανάλωση, τα οποία παρ' όλα αυτά διαφέρουν όσον αφορά τις προϋποθέσεις σύστασης, τη διακυβέρνηση, τον σκοπό και την πρόσβαση στα σχετικά οφέλη. Η ποικιλία αυτή προσφέρει ευελιξία, αλλά μπορεί επίσης να δημιουργήσει δυσκολίες στην προσπάθεια υποστήριξης ενεργειακών κοινοτήτων. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα για τις πολυκατοικίες, στις οποίες στεγαζόταν το **48 % του πληθυσμού της ΕΕ το 2023**, όπου οι κάτοικοι είναι ήδη οργανωμένοι συλλογικά (βλέπε [πλαίσιο 2](#)). Η Επιτροπή δεν έχει εκδώσει κατευθυντήριες γραμμές που να αποσαφηνίζουν τις διάφορες επιλογές που έχουν στη διάθεσή τους οι ιδιοκτήτες διαμερισμάτων —από την απλή μορφή της συλλογικής αυτοκατανάλωσης μέχρι τη συγκρότηση μιας ενεργειακής κοινότητας— προκειμένου να κάνουν τεκμηριωμένες επιλογές και να συμμετέχουν σε ενεργειακές κοινότητες. Η Πολωνία και η Ρουμανία δήλωσαν ότι θα τους ήταν χρήσιμη μια τέτοια καθοδήγηση.

Πλαίσιο 2

Ενεργειακές κοινότητες σε πολυκατοικίες

Οι πολυκατοικίες ενδείκνυνται για την εγκατάσταση ηλιακών συλλεκτών χάρη στις μεγάλες επιφάνειες που προσφέρουν. Η οδηγία RED II επιτρέπει στους ιδιοκτήτες διαμερισμάτων να ενεργούν ως «αυτοκαταναλωτές ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές που ενεργούν από κοινού», με άλλα λόγια ως καταναλωτές που βρίσκονται στο «ίδιο κτίριο ή πολυκατοικία» και οργανώνονται για την παραγωγή, την κατανάλωση, την αποθήκευση και την πώληση αυτοπαραγόμενης ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές. Τα κράτη μέλη έχουν τη διακριτική ευχέρεια να επιτρέπουν τέτοιες μορφές οργάνωσης χωρίς να θέτουν ως προαπαιτούμενο τη δημιουργία κάποιας νομικής οντότητας. Στα τέσσερα κράτη μέλη που ελέγξαμε, οι ιδιοκτήτες διαμερισμάτων μπορούν να οργανώνονται συλλογικά με σκοπό:

- την εγκατάσταση μονάδων παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές·
- την κοινή χρήση ενέργειας, είτε χρησιμοποιώντας την παραγόμενη ενέργεια στους κοινόχρηστους χώρους, μειώνοντας έτσι τους λογαριασμούς των ενοίκων, είτε κατανέμοντας την παραγόμενη ενέργεια, ή τα οφέλη που προκύπτουν από την πώληση της ενέργειας, στους ενοίκους·
- την πώληση της παραγόμενης ενέργειας.

Οι ίδιοι καταναλωτές μπορεί να επιθυμούν να κάνουν ένα βήμα παραπέρα και να αναπτύξουν και άλλες δραστηριότητες ή να έρθουν σε επαφή με άλλα κτίρια ή μικρές επιχειρήσεις για τη δημιουργία μιας ενεργειακής κοινότητας. Προϋπόθεση για να γίνει κάτι τέτοιο είναι η σύσταση νομικής οντότητας. Σύμφωνα με την Επιτροπή, δεν μπορούν να βασιστούν στην υφιστάμενη ένωση ιδιοκτητών, τη νομική δηλαδή δομή βάσει της οποίας ενεργούν συλλογικά και διαχειρίζονται κοινόχρηστους χώρους, προκειμένου να εγγραφούν ως ενεργειακή κοινότητα, διότι η συμμετοχή στις ενώσεις αυτές απαιτείται από τον νόμο. Αντιθέτως, η δημιουργία μιας ενεργειακής κοινότητας προϋποθέτει την εθελοντική και ανοικτή συμμετοχή των μελών της. Έτσι, όπως και στην περίπτωση των ιδιοκτητών κατοικιών, θα πρέπει να δημιουργήσουν μια εντελώς νέα χωριστή νομική οντότητα. Για τους ιδιοκτήτες διαμερισμάτων, η ανάγκη δημιουργίας μιας ακόμη διοικητικής δομής που θα συμπληρώνει την υφιστάμενη διαχειριστική δομή του κτιρίου τους μπορεί να μην τους είναι απολύτως σαφής και να την εκλαμβάνουν ως μια επαχθή διαδικασία. Δημιουργούνται έτσι εμπόδια για την περαιτέρω υιοθέτηση των ενεργειακών κοινοτήτων.

23 Οι ασαφείς ορισμοί των ενεργειακών κοινοτήτων σε επίπεδο ΕΕ, η ασυνεπής χρήση των εννοιών αυτών σε δύο ελεγχθέντα κράτη μέλη και η έλλειψη σαφήνειας όσον αφορά τα διάφορα οργανωτικά μοντέλα που έχουν στη διάθεσή τους οι πολίτες προκειμένου να δημιουργούν συλλογικά εγκαταστάσεις παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, να μοιράζονται την παραγόμενη ενέργεια ή να πωλούν την πλεονάζουσα, αποτελούν παράγοντες που είναι επίφοβο να αποθαρρύνουν τους πολίτες από το να συμμετάσχουν σε τέτοιες κοινότητες. Όλοι αυτοί οι παράγοντες μπορούν επίσης να καθυστερήσουν τη δημιουργία ενεργειακών κοινοτήτων.

Η αναμενόμενη συμβολή των ενεργειακών κοινοτήτων στην παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές υπερεκτιμήθηκε

24 Στην εκτίμηση επιπτώσεων της οδηγίας RED II του 2016, η Επιτροπή, βασιζόμενη σε μελέτη συμβουλευτικής οργάνωσης, της CE Delft⁴, δήλωσε ότι, μέχρι το 2030, περισσότερα από 50 GW αιολικής ενέργειας και περισσότερα από 50 GW ηλιακής ενέργειας θα μπορούσαν να παράγονται από ενεργειακές κοινότητες στην ΕΕ, δηλαδή αντίστοιχα το 17 % και το 21 % της εγκατεστημένης ισχύος. Οι προσδοκίες της Επιτροπής βασίζονταν σε μια ευρεία έννοια των ενεργειακών κοινοτήτων, δεδομένου ότι οι οδηγίες της ΕΕ με τους σχετικούς ορισμούς δεν είχαν ακόμη εγκριθεί. Εννέα χρόνια αργότερα, ελέγξαμε κατά πόσον η εκτίμηση αυτή ήταν ρεαλιστική.

25 Στο **γράφημα 5** παρουσιάζεται η δυναμικότητα των ενεργειακών κοινοτήτων όσον αφορά την παραγωγή ηλιακής και αιολικής ενέργειας για το 2024 στα κράτη μέλη που ελέγξαμε. Στην **Πολωνία** και την **Ιταλία**, τον Ιανουάριο του 2025, οι ενεργειακές κοινότητες είχαν συνεισφέρει περίπου το 0,1 % της δυναμικότητας παραγωγής ηλιακής ενέργειας και το 0,01 % της δυναμικότητας παραγωγής αιολικής ενέργειας. Το επίπεδο συνεισφοράς των κοινοτήτων ήταν υψηλότερο στις **Κάτω Χώρες**, με ποσοστά 1,5 % και 3,2 % αντίστοιχα. Η ενέργεια που παράγουν αυτές οι κοινότητες συνδυαστικά θα μπορούσε να τροφοδοτήσει μια μεγάλη πόλη στις **Κάτω Χώρες** και μια μικρή πόλη στην **Πολωνία** ή την **Ιταλία**. Στη **Ρουμανία**, η μοναδική ενεργειακή κοινότητα δεν παράγει ηλεκτρική ενέργεια.

⁴ CE Delft, *The potential of energy citizens in the European Union*, Σεπτέμβριος 2016.

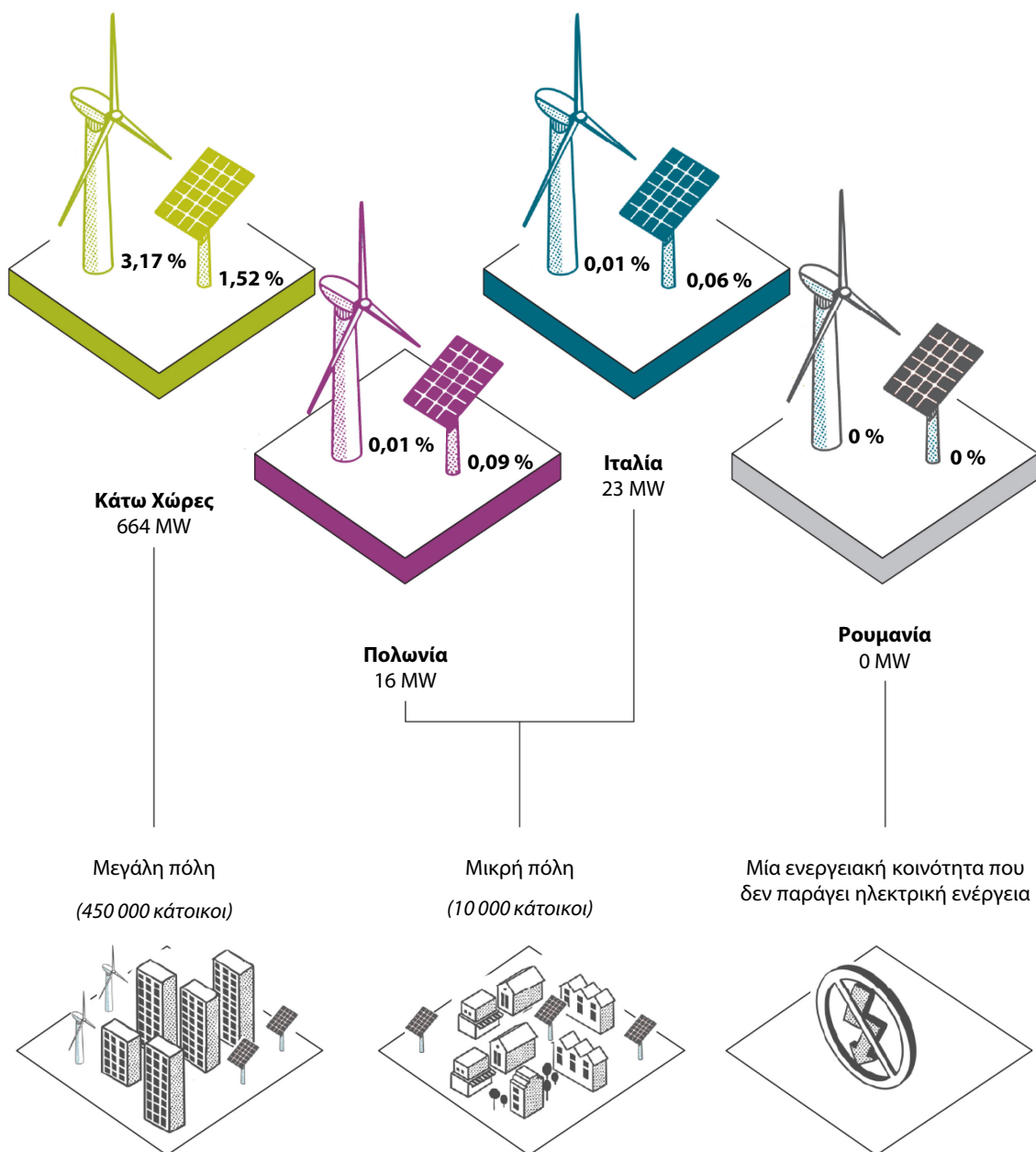
Γράφημα 5 | Συνεισφορά των ενεργειακών κοινοτήτων στη δυναμικότητα παραγωγής ηλιακής και αιολικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές στα ελεγχθέντα κράτη μέλη (2024)

% της εθνικής δυναμικότητας χερσαίας και υπεράκτιας παραγωγής αιολικής ενέργειας που ανήκει σε ενεργειακές κοινότητες

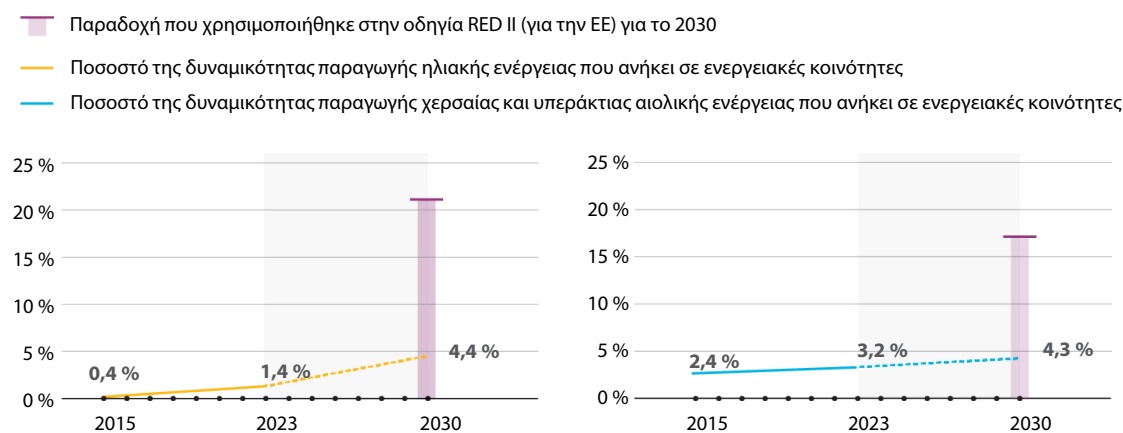
% της εθνικής δυναμικότητας παραγωγής ηλιακής ενέργειας που ανήκει σε ενεργειακές κοινότητες

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει στοιχείων της Eurostat, της εθνικής ρυθμιστικής αρχής και του Υπουργείου Κλίματος και Περιβάλλοντος της Πολωνίας, του ιδρύματος Hier στις Κάτω Χώρες, του Gestore dei Servizi Energetici (GSE) στην Ιταλία και του Υπουργείου Ενέργειας της Ρουμανίας.

26 Το 2024 η CE Delft⁵ εξέδωσε **τέσσερα προγνωστικά δελτία** σχετικά με το δυναμικό των ενεργειακών συνεταιρισμών έως το 2030 στις **Κάτω Χώρες**, χρησιμοποιώντας στοιχεία του 2023. Οι ενεργειακοί συνεταιρισμοί των Κάτω Χωρών βρίσκονται σε ένα ικανοποιητικό σημείο ανάπτυξης, γεγονός που καθιστά τα προγνωστικά αυτά περισσότερο αξιόπιστα από τα αντίστοιχα της **εκτίμησης επιπτώσεων της Επιτροπής του 2016**. Από την ανάλυσή μας (βλέπε **γράφημα 6**) προκύπτει ότι, το 2030, οι ενεργειακοί συνεταιρισμοί στις **Κάτω Χώρες** θα μπορούσαν να συνεισφέρουν περίπου το **4,4 % της δυναμικότητας παραγωγής ηλιακής ενέργειας** και το **4,3 % της δυναμικότητας παραγωγής αιολικής ενέργειας** —ποσοστό πολύ χαμηλότερο από το 21 % και το 17 % που ανέφεραν οι εκτιμήσεις του 2016.

Γράφημα 6 | Ποσοστό της δυναμικότητας παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές που αναλογεί σε ενεργειακές κοινότητες στις Κάτω Χώρες

Σημ.: Αναπροσαρμόσαμε την ανάλυση της CE Delft προσθέτοντας τη δυναμικότητα παραγωγής υπεράκτιας αιολικής ενέργειας (η οποία δεν περιλαμβανόταν στις αρχικές εργασίες της) και βασιστήκαμε στην υπόθεση ότι οι ενεργειακοί συνεταιρισμοί δεν θα είχαν στην κυριότητά τους μέσα παραγωγής αυτής της κατηγορίας, λόγω του κόστους τους. Χρησιμοποιήσαμε επίσης το πλέον ρεαλιστικό σενάριο που παρέθετε η CE Delft.

Πηγή: Ανάλυση του ΕΕΣ, με βάση τα έγγραφα «*The potential of energy citizens in the European Union*» CE Delft, 2016, *Potential energy communities. Study into the potential of energy communities in the Netherlands*, CE Delft, 2024, και *Electricity production capacities for renewables and wastes*, Eurostat, 2025· *Development Framework for Offshore Wind Energy*, για λογαριασμό του υπουργικού συμβουλίου των Κάτω Χωρών, 2022.

27 Συνοπτικά, θεωρούμε ότι η προσδοκώμενη συμβολή των ενεργειακών κοινοτήτων στη δυναμικότητα παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, όπως προβλεπόταν στην **εκτίμηση επιπτώσεων της οδηγίας RED II του 2016**, ήταν υπερβολικά αισιόδοξη.

⁵ CE Delft, *Potential energy communities. Study into the potential of energy communities in the Netherlands*, Οκτώβριος 2024.

Ο στόχος της ΕΕ είναι φιλόδοξος, αλλά στερείται συνάφειας, δεν είναι μετρήσιμος και δεν τυγχάνει αποδοχής σε επίπεδο κρατών μελών

- 28** Η Επιτροπή έχει συμπεριλάβει στη [στρατηγική της ΕΕ για την ηλιακή ενέργεια](#) έναν στόχο για τις ενεργειακές κοινότητες: «*Η ΕΕ και τα κράτη μέλη θα συνεργαστούν με σκοπό τη σύσταση μίας τουλάχιστον ενεργειακής κοινότητας βασισμένης στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας σε κάθε δήμο με πληθυσμό άνω των 10 000 κατοίκων έως το 2025*». Εξηγεί ότι ο στόχος αυτός είναι το αποτέλεσμα μιας πολιτικής επαναληπτικής διαδικασίας. Έλαβε υπόψη της τις απόψεις του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου⁶ και το [έγγραφο θέσης των REScoop.eu και Energy Cities](#)⁷, όπως αυτά της γνωστοποιήθηκαν κατά τη διαβούλευσή της με διάφορους συμφεροντούχους στο πλαίσιο εκπόνησης της στρατηγικής της ΕΕ για την ηλιακή ενέργεια. Δεν βρήκαμε στοιχεία που να αιτιολογούν τον τρόπο με τον οποίο καθορίστηκε ο στόχος της ΕΕ που πρότεινε η Επιτροπή, ούτε στη στρατηγική της ΕΕ για την ηλιακή ενέργεια, ούτε στην εκτίμηση επιπτώσεων του 2016, ούτε και σε οποιοδήποτε άλλο δημόσιο ή εσωτερικό έγγραφο της Επιτροπής.
- 29** Αξιολογήσαμε κατά πόσον ο στόχος αυτός είναι συγκεκριμένος, μετρήσιμος, εφικτός, συναφής και χρονικά προσδιορισμένος (αλλιώς SMART). Διαπιστώνουμε ότι ο στόχος της ΕΕ είναι φιλόδοξος, και επιβεβαιώνει την πρόθεση της ΕΕ να στηρίζει την ανάπτυξη ενεργειακών κοινοτήτων. Ο στόχος είναι επίσης **συγκεκριμένος** (αριθμός ενεργειακών κοινοτήτων που βασίζονται σε ανανεώσιμες πηγές για την παραγωγή ενέργειας) και **χρονικά προσδιορισμένος** (μέχρι το 2025).
- 30** Ωστόσο, ο στόχος είναι **δύσκολο να μετρηθεί**: ο όρος «ενεργειακή κοινότητα βασισμένη σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας» που χρησιμοποιείται στον στόχο δεν ευθυγραμμίζεται με τους επίσημους ορισμούς της ΕΕ για τις ενεργειακές κοινότητες (βλέπε σημείο **18**). Σύμφωνα με την Επιτροπή, ο στόχος περιλαμβάνει τις κοινότητες ανανεώσιμης ενέργειας, αλλά και τις ενεργειακές κοινότητες πολιτών που παράγουν ηλεκτρική ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές. Επιπλέον, δεν υπάρχει καθοδήγηση που να προσδιορίζει τι θα πρέπει να περιλαμβάνει ο στόχος, όπως αν θα καλύπτει τους διαφορετικούς εθνικούς ορισμούς των ενεργειακών κοινοτήτων, όπως οι ενεργειακοί συνεταιρισμοί στις **Κάτω Χώρες** και την **Πολωνία** (βλέπε σημείο **19**) ή άλλες οργανωτικές μορφές συλλογικής αυτοκατανάλωσης.

⁶ Πολιτική ομάδα Verts/ALE, [Επιστολή προς την Πρόεδρο της Επιτροπής, Ursula Von der Leyen](#), 2022, σ. 2-3.

⁷ REScoop.EU και Energy Cities, [Position paper on Consultation on the EU solar strategy - common response](#), 2022.

31 Επιπλέον, η Επιτροπή δεν ανέλυσε κατά πόσον ο στόχος αυτός ήταν **εφικτός**. Θεωρούμε επίσης ότι στερείται **συνάφειας**, σε ό,τι αφορά τα προσδοκώμενα οφέλη των κοινοτήτων (βλέπε **γράφημα 2**). Παραδείγματος χάριν, δεν ποσοτικοποιεί τον αριθμό των συμμετεχόντων πολιτών, ούτε μετρά τη δυναμικότητα παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές. Η συμπερίληψη και η παρακολούθηση και των δύο πτυχών θα αναδείκνυε καλύτερα τη συμβολή των πολιτών στην ενεργειακή μετάβαση. Οι πτυχές αυτές είχαν ήδη εξεταστεί στην εκτίμηση επιπτώσεων της Επιτροπής, ενώ κάποια κράτη μέλη καταγράφουν σχετικά στοιχεία (βλέπε **πλαίσιο 3**). Το REScoop.eu⁸ ανέφερε επίσης ότι το ισχύον σύστημα παρακολούθησης δεν παρέχει επαρκείς πληροφορίες σχετικά με τη συμβολή των ενεργειακών κοινοτήτων στην παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ή στην ενδυνάμωση των πολιτών ώστε να συμμετέχουν στην ενεργειακή μετάβαση.

Πλαίσιο 3

Παραδείγματα κρατών μελών που καταγράφουν το πλήθος των μελών των κοινοτήτων και τη δυναμικότητα παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές

Στις **Κάτω Χώρες**, το HIER, ένα ίδρυμα που συγχρηματοδοτείται από την κυβέρνηση, καταγράφει το πλήθος των μελών των κοινοτήτων και τη δυναμικότητα παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ή κάνει εκτιμήσεις (πλήθος κατά το προηγούμενο έτος ή ένας ελάχιστος πλασματικός αριθμός).

Στην **Ιταλία**, ο εθνικός οργανισμός για την προώθηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (GSE) καταγράφει, για κάθε κοινότητα, τη δυναμικότητα παραγωγής και τον τύπο της παραγόμενης ενέργειας, τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα των μελών, καθώς και άλλα δεδομένα, όπως η δυναμικότητα αποθήκευσης.

Στην **Πολωνία**, το Εθνικό Κέντρο Στήριξης της Γεωργίας καταγράφει το πλήθος των μελών κάθε ενεργειακής κοινότητας, καθώς και τη δυναμικότητα παραγωγής και το είδος της παραγόμενης ενέργειας.

Πηγή: Ιστότοπος του Hier· ιστότοπος του GSE· ιστότοπος του εθνικού Κέντρου Στήριξης της Γεωργίας.

⁸ REScoop.eu, *Response to the Commission's call for evidence on the Citizens Energy Package*, Σεπτέμβριος 2025, σ. 18.

- 32** Ο κανονισμός για τη διακυβέρνηση⁹ απαιτεί από τα κράτη μέλη να περιλαμβάνουν στα εθνικά τους σχέδια για την ενέργεια και το κλίμα (ΕΣΕΚ) «κατά περίπτωση, [...] εθνικές πορείες και στόχους, συμπεριλαμβανομένων εκείνων [για] κοινότητες ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές». Ελέγξαμε κατά πόσον οι κυβερνήσεις έχουν υιοθετήσει τον στόχο της ΕΕ αποτυπώνοντάς τον στα ΕΣΕΚ τους.
- 33** Διαπιστώσαμε ότι η καθοδήγηση της Επιτροπής¹⁰ άφηγε στη διακριτική ευχέρεια των κρατών μελών να συμπεριλάβουν στα ΕΣΕΚ τους τις ενεργειακές κοινότητες, σύμφωνα με το γράμμα του κανονισμού. Έτσι, μόνο η **Ιταλία** και η **Πολωνία** αποτύπωσαν στα σχέδιά τους τις τιμές-στόχο για τις ενεργειακές κοινότητες (βλέπε **πλαίσιο 4**), οι οποίες όμως δεν ήταν πλήρως ευθυγραμμισμένες με τον στόχο της ΕΕ. Σύμφωνα με τον **κανονισμό για τη διακυβέρνηση**, ο καθορισμός στόχων σε εθνικό επίπεδο δεν απαιτείται εκ του νόμου. Ως εκ τούτου, στις περιπτώσεις που στα προσχέδια των ΕΣΕΚ που είχαν υποβληθεί στην Επιτροπή δεν αναφέρονταν στόχοι σχετικοί με τις ενεργειακές κοινότητες, η Επιτροπή δεν έθιξε το ζήτημα της απουσίας τους στις σχετικές συστάσεις που διατύπωσε.

⁹ Κανονισμός (ΕΕ) 2018/1999 για τη διακυβέρνηση της Ενεργειακής Ένωσης και της Δράσης για το Κλίμα.

¹⁰ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές προς τα κράτη μέλη για την επικαιροποίηση των εθνικών σχεδίων για την ενέργεια και το κλίμα για την περίοδο 2021-203, 2022, και σχολιασμένο υπόδειγμα παραρτήματος I (μέρος I, τμήμα A) του κανονισμού για τη διακυβέρνηση για την κατάρτιση των επικαιροποιημένων ΕΣΕΚ.

Πλαίσιο 4

Τιμές-στόχος για τις ενεργειακές κοινότητες στην Ιταλία και την Πολωνία

Στο ΕΣΕΚ της, η **Ιταλία** ανέφερε μέτρο του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΜΑΑ), με προϋπολογισμό ύψους 2,2 δισ. ευρώ, που στοχεύει στη συλλογική αυτοκατανάλωση και στις κοινότητες ανανεώσιμης ενέργειας σε δήμους με λιγότερους από 5 000 κατοίκους, με στόχο την ανάπτυξη δυναμικότητας παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές τουλάχιστον 2 GW έως το 2026. Ωστόσο, αυτό δεν ευθυγραμμίζεται με τον στόχο της ΕΕ, ο οποίος έχει τεθεί για δήμους με πληθυσμό άνω των 10 000 κατοίκων, ούτε τίθεται τιμή-στόχος για τον αριθμό των κοινοτήτων. Τον Ιούλιο του 2025, η **Ιταλία διεύρυνε** το πεδίο αναφοράς της τιμής-στόχου του μέτρου στο πλαίσιο του ΜΑΑ, ώστε να καλυφθούν δήμοι με πληθυσμό έως 50 000 κατοίκους.

Η **Πολωνία** εκτίμησε ότι θα μπορούσε να διαθέτει 300 ενεργειακές κοινότητες, οι οποίες αντιστοιχούν στο ένα τρίτο των 881 δήμων της με περισσότερους από 10 000 κατοίκους, μέχρι το 2030 και όχι το 2025 όπως προβλέπει ο στόχος της ΕΕ.

Πηγή: Τελικό επικαιροποιημένο ιταλικό ΕΣΕΚ, **Ιούνιος 2024**, και προσχέδιο του επικαιροποιημένου **πολωνικού ΕΣΕΚ**, Μάρτιος 2024 (το τελικό επικαιροποιημένο ΕΣΕΚ δεν έχει δημοσιευθεί).

- 34** Συνολικά, διαπιστώσαμε ότι η Επιτροπή βάσισε τον στόχο για τις ενεργειακές κοινότητες σε διαβούλευση με τους συμφεροντούχους, ωστόσο δεν βρήκαμε στοιχεία που να αιτιολογούν το πώς κατέληξε στον καθορισμό του συγκεκριμένου στόχου. Μολονότι είναι φιλόδοξος, και παράλληλα συγκεκριμένος και χρονικά προσδιορισμένος, δεν είναι πλήρως συναφής και είναι δύσκολο να μετρηθεί, ενώ η Επιτροπή δεν ανέλυσε κατά πόσον ήταν εφικτός. Επιπλέον, τα ΕΣΕΚ των κρατών μελών δεν αντικατοπτρίζουν πλήρως τον στόχο της ΕΕ, γεγονός που υποδηλώνει χαμηλή ανάληψη ευθύνης σε εθνικό επίπεδο. Οι περιορισμοί αυτοί κινδυνεύουν να υπονομεύσουν την αποτελεσματικότητα της πολιτικής της ΕΕ.

Η παρακολούθηση είναι ανεπαρκής και ο στόχος της ΕΕ για το 2025 είναι απίθανο να επιτευχθεί

- 35** Αξιολογήσαμε κατά πόσον η Επιτροπή είχε καθιερώσει ένα σύστημα παρακολούθησης, βάσει αξιόπιστων και συνεκτικών δεδομένων, για τη διαπίστωση της προόδου προς την επίτευξη του στόχου της ΕΕ, σύμφωνα με τη [δέσμευσή της](#)¹¹ να «παρακολουθεί [...] την πρόοδο που επιτυγχάνεται κατά την υλοποίηση της παρούσας πρωτοβουλίας σε ετήσια βάση». Ελέγξαμε επίσης κατά πόσον παρουσίαζε στοιχεία σχετικά με την πρόοδο ως προς την επίτευξη του εν λόγω στόχου.
- 36** Διαπιστώσαμε ότι, το 2024, η Επιτροπή βασίστηκε σε έναν κατάλογο ενεργειακών κοινοτήτων που είχε καταρτιστεί από ανάδοχο ειδικά για την απογραφή των ενεργειακών κοινοτήτων. Ο κατάλογος αυτός περιλαμβάνει κοινότητες που δεν έχουν δημιουργηθεί βάσει των ορισμών της ΕΕ, όπως περίπου 700 ενεργειακούς συνεταιρισμούς στις **Κάτω Χώρες** (βλέπε σημείο [19](#)) και συλλογικές οργανωτικές δομές αυτοκατανάλωσης, παραδείγματος χάριν στην **Πολωνία**. Επίσης, δεν προσδιορίζει ποιες κοινότητες «βασίζονται σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας». Η Επιτροπή έχει επίγνωση αυτών των μειονεκτημάτων και σχεδιάζει να διορθώσει τον κατάλογο αυτό μέσω του [συμβουλευτικού κόμβου πολιτών για την ενέργεια](#), μιας πρωτοβουλίας της ΕΕ που παρέχει τεχνική βοήθεια σε πολίτες και τοπικούς συμφεροντούχους, όπως οι ενεργειακές κοινότητες. Πάντως, δεν αντιστοίχισε τις ενεργειακές κοινότητες με τον πληθυσμό των δήμων στους οποίους δραστηριοποιούνται, ούτως ώστε να είναι σε θέση να παρακολουθεί την πρόοδο ως προς την επίτευξη του στόχου της ΕΕ. Είναι βέβαια κάτι που σχεδιάζει να κάνει εντός του 2026, εκπρόθεσμα ωστόσο σε σχέση με την προθεσμία που έχει οριστεί για τον στόχο. Μέχρι τον Δεκέμβριο του 2025, η Επιτροπή δεν είχε δημοσιεύσει στοιχεία σχετικά με την πρόοδο προς την επίτευξη του στόχου της ΕΕ.

¹¹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Στρατηγική της ΕΕ για την ηλιακή ενέργεια*, COM(2022) 221.

- 37** Διαπιστώσαμε ότι κανένα από τα ελεγχθέντα κράτη μέλη δεν παρακολουθεί την εθνική πρόοδο προς την επίτευξη του στόχου της ΕΕ, με αντιστοίχιση των ενεργειακών κοινοτήτων με τους δήμους. Η **Πολωνία** και η **Ιταλία** τηρούν μητρώο, ελέγχουν αν οι κοινότητες πληρούν τις εθνικές νομικές απαιτήσεις και επικαιροποιούν τα καταχωρισμένα στοιχεία σε εβδομαδιαία ή μηνιαία βάση. Στις **Κάτω Χώρες**, το ίδρυμα **HIER**¹² επικαιροποιεί σε ετήσια βάση τον κατάλογο των ενεργειακών συνεταιρισμών που τηρεί, ελέγχοντας το καταστατικό και την κατάσταση λειτουργίας τους. Η **Ρουμανία** δεν τηρεί σύστημα καταχώρισης ή απογραφής των κοινοτήτων. Επιπλέον, ούτε οι **Κάτω Χώρες** ούτε η **Πολωνία** έχουν εκδώσει κατευθυντήριες γραμμές που να διευκρινίζουν αν οι συνεταιρισμοί που δεν έχουν οργανωθεί βάσει των ορισμών της ΕΕ, θα πρέπει να καταχωρίζονται με τον ίδιο τρόπο (βλέπε σημείο **30**). Ενώ η Επιτροπή παρείχε στα κράτη μέλη κάποια καθοδήγηση¹³ σχετικά με την καταχώριση των κοινοτήτων, οι οδηγίες της δεν επικεντρώνονταν επαρκώς στα βασικά στοιχεία που απαιτούνται για την παρακολούθηση σε επίπεδο ΕΕ (π.χ. αν οι κοινότητες πρέπει να βασίζονται στην ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές).
- 38** Η έλλειψη συστηματικής παρακολούθησης βάσει αξιόπιστων και συνεκτικών δεδομένων παρεμποδίζει την ικανότητα των εθνικών και ενωσιακών αρχών να αξιολογούν την πρόοδο προς την επίτευξη του στόχου της ΕΕ, να λαμβάνουν διορθωτικά μέτρα σε περίπτωση που πιθανολογείται μη επίτευξη του στόχου και να προσαρμόζουν αναλόγως τις πολιτικές τους.
- 39** Ελέγξαμε κατά πόσον η ΕΕ βρισκόταν σε καλό δρόμο για την επίτευξη του στόχου της στις αρχές του 2025. Συμβουλευθήκαμε τον κατάλογο απογραφής, που κάλυπτε όλα τα κράτη μέλη και είχε υποβληθεί στην Επιτροπή τον Νοέμβριο του 2024. Παρ' όλους τους περιορισμούς (βλέπε σημείο **36**), θεωρούμε ότι, προς το παρόν, είναι ο αρτιότερος διαθέσιμος κατάλογος ενεργειακών κοινοτήτων. Τον επικαιροποιήσαμε με αριθμητικά στοιχεία που συλλέχθηκαν από τις χώρες που ελέγξαμε τον Μάρτιο του 2025. Τέλος, χαρτογραφήσαμε τις κοινότητες σε δήμους με πληθυσμό άνω των 10 000 κατοίκων, προκειμένου να αξιολογήσουμε την πρόοδο προς την επίτευξη του στόχου της ΕΕ.

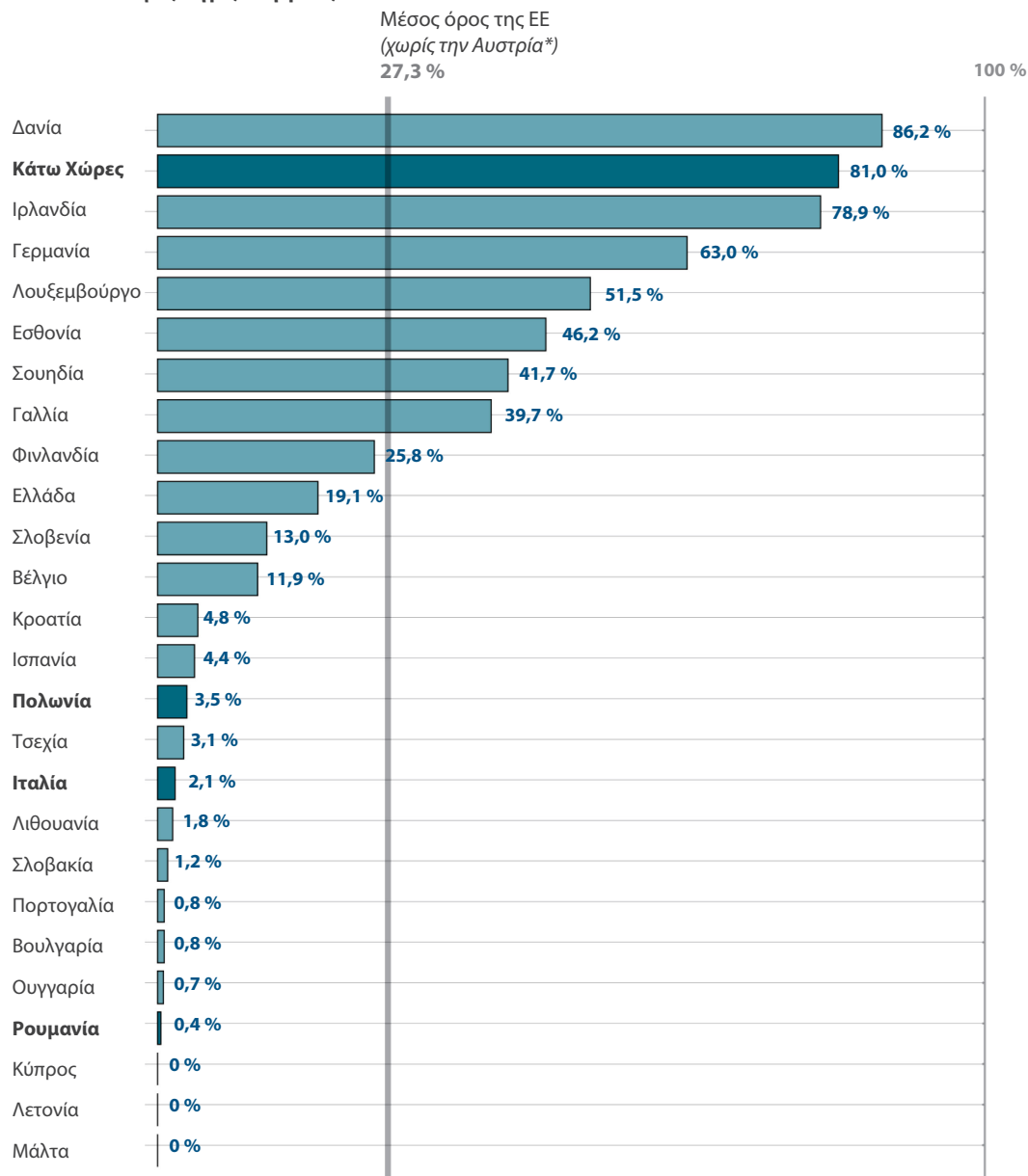
¹² HIER, *Lokale Energie Monitor*, 2024.

¹³ Βλέπε, παραδείγματος χάριν: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *A roadmap to developing a policy and legal framework that enables the development of energy communities*, σ. 40-44.

40 Όπως φαίνεται στο [γράφημα 7](#), η Δανία, οι **Κάτω Χώρες** και η Ιρλανδία σημείωσαν ικανοποιητική πρόοδο προς την επίτευξη του στόχου της ΕΕ. Η πρόοδος άλλων πάλι χωρών ήταν μικρότερη: παραδείγματος χάριν, στην **Πολωνία**, την **Ιταλία** και τη **Ρουμανία**, λιγότερο από το 10 % των δήμων άνω των 10 000 κατοίκων διέθεταν ενεργειακές κοινότητες. Κατά μέσο όρο, η ΕΕ είχε επιτύχει περίπου το 27 % του στόχου της.

Γράφημα 7 | Πρόοδος προς την επίτευξη του στόχου της στρατηγικής της ΕΕ για την ηλιακή ενέργεια

Ποσοστό δήμων άνω των 10 000 κατοίκων με τουλάχιστον μία ενεργειακή κοινότητα βασισμένη σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας

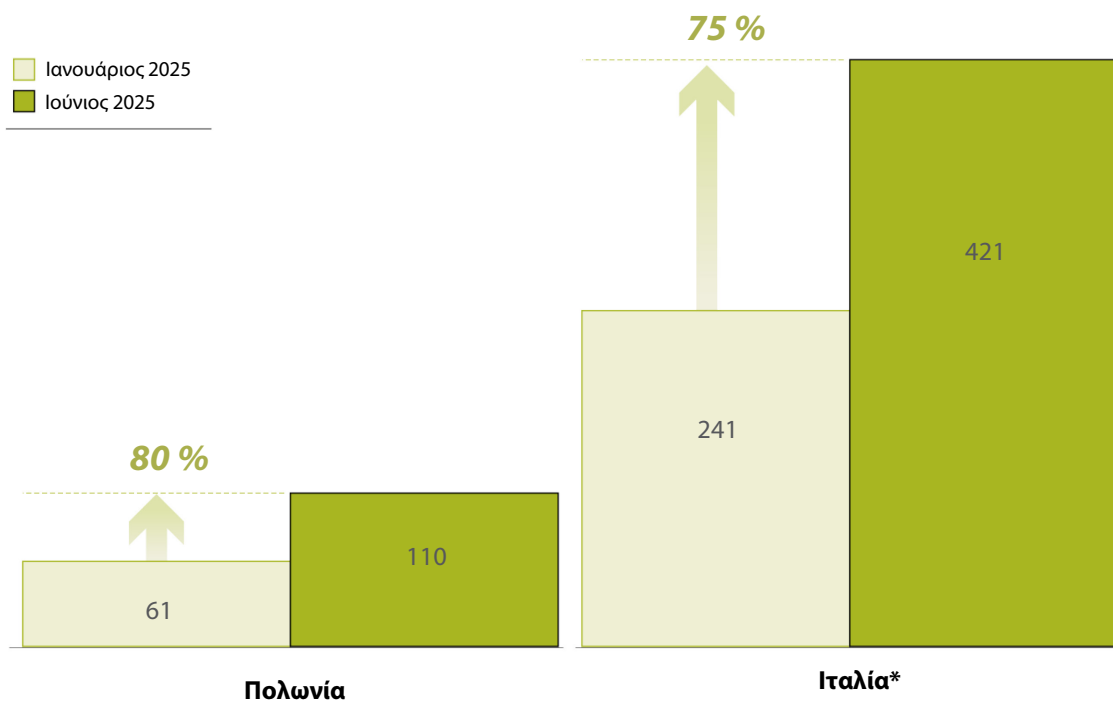

* Η βάση δεδομένων TANDEM δεν περιλάμβανε δεδομένα θέσης για τις αυστριακές ενεργειακές κοινότητες.

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει του καταλόγου TANDEM (Νοέμβριος 2024), ο οποίος επικαιροποιήθηκε με δεδομένα από εθνικά μητρώα που τηρούνται στις Κάτω Χώρες, την Πολωνία, την Ιταλία και τη Ρουμανία, ως είχαν τον Μάρτιο του 2025, και από τη βάση δεδομένων της Eurostat για τις τοπικές διοικητικές μονάδες του 2023, τα οποία παρουσιάζουν τον πληθυσμό ανά διοικητική μονάδα.

41 Ωστόσο, μεταξύ Ιανουαρίου και Ιουνίου 2025 οι ενεργειακές κοινότητες αυξήθηκαν ραγδαία στην **Πολωνία** και την **Ιταλία**, κατά 80 % και 75 % αντίστοιχα (βλέπε [γράφημα 8](#)). Ο αριθμός των συνεταιρισμών παρέμεινε σχετικά σταθερός στις **Κάτω Χώρες** (688 το 2023 και 702 το 2024· τα στοιχεία για το 2025 δεν είναι ακόμη διαθέσιμα), καθώς ήταν ήδη υψηλός, ενώ παρέμεινε αμετάβλητος στη **Ρουμανία** (μία ενεργειακή κοινότητα). Αυτή η δυναμική ανάπτυξη κρύβει θετικές προοπτικές για την περαιτέρω ανάπτυξη των ενεργειακών κοινοτήτων. Μολονότι δεν μπορεί να διαπιστωθεί άμεση αιτιώδης σχέση, τα οικονομικά κίνητρα στην **Πολωνία** (όπως τα μειωμένα τέλη δικτύου) και τα μέτρα στην **Ιταλία** (μεταξύ των οποίων οι επιδοτήσεις του ΜΑΑ, οι επιχειρησιακοί κανόνες, η βελτιωμένη καθοδήγηση, η εξορθολογισμένη καταχώριση, η διευρυμένη επιλεξιμότητα και η διεύρυνση των περιοχών όπου γίνεται κοινή χρήση ενέργειας) είναι πιθανό να έχουν συμβάλει στην ανάπτυξη των ενεργειακών κοινοτήτων.

Γράφημα 8 | Εξέλιξη του αριθμού των ενεργειακών κοινοτήτων μεταξύ Ιανουαρίου και Ιουνίου 2025

* Αριθμός «σχηματισμών», δηλαδή ομάδων ατόμων που μοιράζονται ενέργεια από διαφορετικούς δήμους

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει των μητρώων της Πολωνίας και της Ιταλίας.

Τα ελεγχθέντα κράτη μέλη δεν δημιούργησαν όλες τις απαραίτητες προϋποθέσεις για την ανάπτυξη ενεργειακών κοινοτήτων

Η μεταφορά των οδηγιών της ΕΕ στα εθνικά δίκαια είναι ελλιπής

- 42** Τα κράτη μέλη όφειλαν να μεταφέρουν την οδηγία IMED στο εθνικό τους δίκαιο έως τις 31 Δεκεμβρίου 2020 και την οδηγία RED II έως τις 30 Ιουνίου 2021. Η Επιτροπή είναι υπεύθυνη για την επίβλεψη της εφαρμογής της νομοθεσίας της ΕΕ από τα κράτη μέλη και για τη λήψη κατάλληλων μέτρων προκειμένου να επιβάλλει τη συμμόρφωση. Ελέγξαμε αν οι κυβερνήσεις είχαν μεταφέρει εμπρόθεσμα και τις δύο οδηγίες στα εθνικά τους δίκαια και αν η Επιτροπή είχε επιληφθεί τυχόν καθυστερήσεων ή ανεπαρκούς μεταφοράς τους.
- 43** Διαπιστώσαμε ότι τα τέσσερα κράτη μέλη που ελέγξαμε δήλωσαν ότι είχαν προβεί στην πλήρη μεταφορά της RED II και της IMED στο εθνικό τους δίκαιο. Ωστόσο, οι δηλώσεις τους είχαν γίνει από πέντε μήνες έως και σχεδόν τέσσερα έτη μετά την εκπνοή των προθεσμιών μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο. Σύμφωνα με τους ελέγχους μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο, από τα τέσσερα κράτη μέλη που ελέγξαμε, μέχρι τον Ιούλιο του 2025 μόνο η **Ιταλία** είχε αποδείξει ότι όλα τα σχετικά με τις ενεργειακές κοινότητες άρθρα και των δύο οδηγιών είχαν μεταφερθεί στο εθνικό της δίκαιο. Η **Πολωνία** και η **Ρουμανία** απέδειξαν ότι είχαν μεταφέρει όλες τις αναγκαίες διατάξεις για τη συμμόρφωση με την οδηγία IEMD, όχι όμως και με την οδηγία RED II.
- 44** Η Επιτροπή έδωσε συνέχεια στην παράλειψη μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο με την έκδοση προειδοποιητικών επιστολών και αιτιολογημένων γνωμών. Ωστόσο, μέχρι τον Ιούνιο του 2025, δεν είχε παραπέμψει καμία από τις τέσσερις εναπομένουσες περιπτώσεις παράλειψης μεταφοράς (παράλειψη μεταφοράς της οδηγίας RED II για τις **Κάτω Χώρες**, την **Πολωνία** και τη **Ρουμανία** και παράλειψη μεταφοράς της οδηγίας IMED για τις **Κάτω Χώρες**) στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- 45** Η ελλιπής ή καθυστερημένη μεταφορά στο εθνικό δίκαιο όχι μόνο υπονομεύει τον νομικό σκοπό των οδηγιών, αλλά προκαλεί επίσης ανασφάλεια στους συμφεροντούχους που επιθυμούν να συμμετάσχουν ή να δρομολογήσουν πρωτοβουλίες σχετικές με ενεργειακές κοινότητες.

Τα μισά από τα ελεγχθέντα κράτη μέλη είχαν υποβάλει την υποχρεωτική εθνική αξιολόγηση των φραγμών

- 46** Η οδηγία RED II απαιτεί από τις κυβερνήσεις να αξιολογούν τους φραγμούς και τις δυνατότητες ως προς την ανάπτυξη κοινοτήτων ανανεώσιμης ενέργειας. Οι αξιολογήσεις αυτές πρέπει να παρέχουν πληροφορίες σχετικά με τους φραγμούς που αντιμετωπίζουν οι ενεργειακές κοινότητες σε ολόκληρη την Ευρώπη και να υποστηρίζουν τη χάραξη τεκμηριωμένης πολιτικής σε εθνικό επίπεδο. Εξετάσαμε κατά πόσον τα κράτη μέλη που ελέγξαμε είχαν υποβάλει τις αξιολογήσεις τους και αναλύσαμε όσες είχαν υποβληθεί.
- 47** Η Επιτροπή συγκέντρωσε αξιολογήσεις από 11 κράτη μέλη (41 %). Ωστόσο, θεωρεί ότι αρκετές από αυτές δεν πληρούν τις απαιτήσεις της οδηγίας RED II: ορισμένες είναι υπερβολικά γενικές (π.χ. γενική δυναμικότητα παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές) ή έχουν περιορισμένο πεδίο εφαρμογής (π.χ. αξιολόγηση των φραγμών αλλά όχι των δυνατοτήτων) Η Επιτροπή χρησιμοποίησε τις αξιολογήσεις αυτές για:
- την κατάρτιση της έκθεσης σχετικά με τους φραγμούς και τις κινητήριες δυνάμεις για την ανάπτυξη διαφορετικών δραστηριοτήτων από τις κοινότητες ανανεώσιμης ενέργειας και τις ενεργειακές κοινότητες πολιτών·
 - την επιλογή θεμάτων για τη σύσκεψη της συντονισμένης δράσης σχετικά με την οδηγία για την ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές (Ca-Res).
- 48** Στις Κάτω Χώρες, το ίδρυμα HIER δημοσίευσε αξιολόγηση των φραγμών¹⁴ το 2023 και το 2024. Τον Απρίλιο του 2024, σε επιστολή τους προς το Κοινοβούλιο, οι ολλανδικές αρχές ανέφεραν τις δράσεις που είχαν προγραμματίσει για την άρση αυτών των φραγμών. Το πολωνικό Υπουργείο Κλίματος και Περιβάλλοντος δημοσίευσε την απαιτούμενη αξιολόγηση το 2024 (βλέπε [πλαίσιο 5](#)). Το ιταλικό Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας δήλωσε ότι είχε επεξεργαστεί τα στοιχεία για την υλοποίηση μιας τέτοιας αξιολόγησης. Ωστόσο, δεν συνέταξε ούτε δημοσίευσε επίσημη έκθεση. Οι δύο εκθέσεις που υπέβαλε η **Ρουμανία** αναφέρονται στους φραγμούς εισόδου στην αγορά μόνο για νέες εγκαταστάσεις παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές εν γένει, χωρίς ωστόσο να προσδιορίζουν τους συγκεκριμένους φραγμούς που αντιμετωπίζουν οι ενεργειακές κοινότητες. Επιπλέον, οι εκθέσεις δεν αξιολογούν τις δυνατότητες ανάπτυξης κοινοτήτων ανανεώσιμης ενέργειας.

¹⁴ HIER, *Knelpunteninventarisatie energiecoöperaties*, 2024.

Πλαίσιο 5

Παραδείγματα φραγμών που απαριθμούνται από το πολωνικό Υπουργείο Κλίματος και Περιβάλλοντος

- Το **νομικό πλαίσιο** για τις ενεργειακές κοινότητες είναι κατακερματισμένο σε διάφορες νομοθετικές πράξεις, στερείται σαφούς ερμηνείας, τροποποιείται συχνά και χαρακτηρίζεται από υπερβολική τυπολατρία. Δημιουργείται έτσι ανασφάλεια δικαίου και αυξάνεται τόσο το διοικητικό κόστος όσο και το κόστος συμμόρφωσης.
- Οι ενεργειακοί συνεταιρισμοί έρχονται συχνά αντιμέτωποι με καθυστερήσεις ή αρνήσεις σύνδεσης από τους διαχειριστές δικτύων, όταν επιδιώκουν **να συνδέσουν νέες εγκαταστάσεις παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές**, λόγω της κακής κατάστασης των τοπικών δικτύων.
- Τα καθεστώτα χρηματοδοτικής στήριξης θεωρούνται ανεπαρκή, υπερβολικά πολύπλοκα και δύσκολα προσβάσιμα. Οι συνεταιρισμοί δυσκολεύονται να εξασφαλίσουν δανεισμό λόγω του περιορισμένου ιστορικού τους όσον αφορά τις χρηματοοικονομικές επιδόσεις τους και της χαμηλής πιστοληπτικής τους ικανότητας.

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει του εγγράφου «Analysis of Legal, Administrative and Organisational Barriers Hindering the Development of Energy Communities», 2024, Υπουργείο Κλίματος και Περιβάλλοντος της Πολωνίας.

49 Ως εκ τούτου, διαπιστώσαμε ότι μόνο οι μισές από τις χώρες που ελέγξαμε είχαν υποβάλει έκθεση με την αξιολόγησή τους όσον αφορά τους φραγμούς και τις δυνατότητες ως προς την ανάπτυξη των ενεργειακών κοινοτήτων. Ελλείπει αυτών των αξιολογήσεων, όχι μόνο κινδυνεύει η αποτελεσματικότητα τόσο των εθνικών όσο και των ενωσιακών δράσεων, αλλά επιβραδύνεται και η επέκταση των ενεργειακών κοινοτήτων.

Υπάρχει καθοδήγηση, αλλά συχνά είναι δύσκολο να εφαρμοστεί χωρίς τη βοήθεια εμπειρογνομένων

- 50** Η Επιτροπή πρέπει να παρέχει καθοδήγηση (π.χ. κατευθυντήριες γραμμές, φόρουμ για την ανταλλαγή πληροφοριών και κατάρτιση) στα κράτη μέλη σε ό,τι έχει να κάνει με την υποστήριξη της δημιουργίας ενεργειακών κοινοτήτων. Με τη σειρά τους, οι εθνικές αρχές πρέπει να παρέχουν καθοδήγηση και εργαλεία (π.χ. υποδείγματα, κατάρτιση, συμβουλευτικές υπηρεσίες και διαδικτυακές πληροφορίες), ώστε να μπορούν οι πολίτες, οι μικρές επιχειρήσεις και οι τοπικές αρχές να δημιουργούν και να διαχειρίζονται εύκολα τις ενεργειακές κοινότητες. Εξετάσαμε κατά πόσον η Επιτροπή και τα κράτη μέλη είχαν εκδώσει σαφείς κατευθυντήριες γραμμές για την υποστήριξη της ανάπτυξης ενεργειακών κοινοτήτων.
- 51** Η **Ευρωπαϊκή Επιτροπή** υποστήριξε τις εθνικές αρχές και τις ενεργειακές κοινότητες διοργανώνοντας εκδηλώσεις (βλέπε παραδείγματα στο [πλαίσιο 6](#)) και παρείχε καθοδήγηση μέσω, για παράδειγμα, του [αποθετηρίου ενεργειακών κοινοτήτων](#): δημοσίευσε οδηγούς σχετικά με τους [φραγμούς και τις κινητήριες δυνάμεις](#), τις [υπηρεσίες μίας στάσης](#) και την [κοινή χρήση ενέργειας](#). Επίσης, προγραμματίζει ορισμένες επικαιροποιήσεις εντός του 2026, συμπεριλαμβανομένων μιας αναθεωρημένης έκθεσης για τους φραγμούς σε επίπεδο ΕΕ και νέων κατευθυντήριων γραμμών στο πλαίσιο του [συμβουλευτικού κόμβου πολιτών για την ενέργεια](#).

Πλαίσιο 6

Παραδείγματα εκδηλώσεων της Επιτροπής με θέμα τις ενεργειακές κοινότητες

Το ετήσιο [Ενεργειακό Φόρουμ Πολιτών](#) προσφέρεται για την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών σχετικά με θέματα καταναλωτών, συμπεριλαμβανομένων των ενεργειακών κοινοτήτων.

Συγχρηματοδοτούμενη στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων 2020» και υπό υλοποίηση από το 2021 έως το 2026, η [συντονισμένη δράση σχετικά την οδηγία για την ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές¹⁵](#) επιτρέπει στις χώρες να ανταλλάσσουν εμπειρίες σχετικά με την εφαρμογή της οδηγίας RED II.

Η Επιτροπή διοργάνωσε επίσης *ad hoc* σεμινάρια, παραδείγματος χάριν σχετικά με τις διατάξεις της IMED για τις ενεργειακές κοινότητες πολιτών, τον Μάιο του 2022, και σχετικά με την αυτοκατανάλωση, τους ενεργούς πελάτες και τις ενεργειακές κοινότητες, τον Μάιο του 2025.

- 52** Στα τέσσερα κράτη μέλη που επισκεφθήκαμε, οι εθνικές αρχές ήταν συνολικά ικανοποιημένες με τη στήριξη της Επιτροπής. Ωστόσο, θα επιθυμούσαν να πληθύνουν οι ανταλλαγές βέλτιστων πρακτικών και η εξατομικευμένη υποστήριξη, παραδείγματος χάριν για την κατάρτιση σχετικής ειδικής νομοθεσίας.
- 53** Οι εθνικές κυβερνήσεις παρείχαν επίσης καθοδήγηση για τη στήριξη της ανάπτυξης ενεργειακών κοινοτήτων. Οι **Κάτω Χώρες** συγχρηματοδοτούν δύο οργανισμούς, τον [Energie Samen](#) και το [HIER](#), οι οποίοι υποστηρίζουν τις ενεργειακές κοινότητες με κατάρτιση, υποδείγματα και εξατομικευμένες διοικητικές υπηρεσίες. Οι κοινότητες των οποίων ζητήθηκε η γνώμη μέσω των ομάδων εστίασης έκριναν ότι η υποστήριξη αυτή ήταν επαρκής και ικανοποιούσε τις ανάγκες τους. Ωστόσο, οι δύο κοινότητες που επισκεφθήκαμε αντιμετώπισαν δυσκολίες όσον αφορά την εξασφάλιση έγκαιρης υποστήριξης από τις δημοτικές διοικητικές αρχές, εξαιτίας της έλλειψης τοπικής εμπειρογνώσις. Το ζήτημα αυτό [επισημάνθηκε](#) επίσης από μη κυβερνητικές οργανώσεις (ΜΚΟ) στην **Ιταλία** και την **Πολωνία**¹⁶.

¹⁵ CA-RES IV, [Συντονισμένη δράση σχετικά με την οδηγία για την ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές](#), έργο στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων 2020», 2021-2026.

¹⁶ Life Loop, ConnectHeat, Comanage, Tandems, [Enabling frameworks for energy communities: a state of play](#), Energy Cities, 2025, σ. 21 και 24.

- 54** Στην **Πολωνία**, αρκετά προγράμματα αποσκοπούσαν στη διευκόλυνση της ανάπτυξης των κοινοτήτων (π.χ. το πρόγραμμα δανεισμού [Energy for Rural Areas loan](#), το έργο [RENALDO](#) και οι κατευθυντήριες γραμμές [COMMENCE guidelines](#)). Παραδοτέα αυτών των πρωτοβουλιών ήταν εγχειρίδια, εργαλεία υπολογισμού και εκπαιδευτικό υλικό. Παρά τις προσπάθειες αυτές, οι μισές κοινότητες των οποίων ζητήθηκε η γνώμη μέσω της ομάδας εστίασης δεν είχαν λάβει υποστήριξη ή έκριναν ότι η καθοδήγηση ήταν υπερβολικά περίπλοκη. Οι ΜΚΟ με τις οποίες συνομιλήσαμε επιβεβαίωσαν ότι η στήριξη είναι κατακερματισμένη και μη προσβάσιμη από μη εμπειρογνώμονες.
- 55** Στην **Ιταλία**, ο ιστότοπος του GSE¹⁷ φιλοξενεί επεξηγηματικά βίντεο, νομικά υποδείγματα και διαδραστικά εργαλεία που διευκολύνουν την εγγραφή και τη λειτουργία των κοινοτήτων. Οι εθνικές αρχές είχαν επίσης διοργανώσει ενημερωτικές εκδηλώσεις. Από τις συζητήσεις μας με μέλη ενεργειακών κοινοτήτων και άλλους συμφεροντούχους, αυτό που προκύπτει είναι ότι οι κοινότητες θεωρούν ότι η καθοδήγηση είναι εκτενής και καλά διαρθρωμένη, αλλά και ότι η χρήση της απαιτεί συχνά ερμηνεία από κάποιον επαγγελματία. Μολονότι, το 2023, η **Ιταλία** δημιούργησε εθνικό παρατηρητήριο για τη διάδοση ορθών πρακτικών, κατά τον χρόνο του ελέγχου μας δεν υπήρχαν απτά αποτελέσματα.
- 56** Στη **Ρουμανία**, η **Εθνική Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας (EPA)**¹⁸ παρείχε πληροφορίες κατόπιν αιτήματος, ωστόσο, μέχρι τον Απρίλιο του 2025, δεν είχε δημοσιοποιήσει εξειδικευμένο υλικό. Το 2025, τέθηκε σε λειτουργία ένα δίκτυο 42 υπηρεσιών μίας στάσης. Το Υπουργείο Ενέργειας δήλωσε ότι θα εκπονηθούν περαιτέρω κατευθυντήριες γραμμές μετά την έκδοση των σχετικών νόμων.
- 57** Συνολικά, η καθοδήγηση της Επιτροπής έχει υποστηρίξει αποτελεσματικά τα κράτη μέλη και τους πολίτες στην ανάπτυξη ενεργειακών κοινοτήτων. Στις Κάτω Χώρες, όπου ήδη πριν από δέκα χρόνια λειτουργούσαν πάνω από εκατό συνεταιρισμοί, η συνδρομή που τους παρέχεται σε εθνικό επίπεδο είναι καλά οργανωμένη, πρακτική και εύκολα προσβάσιμη. Αντιθέτως, στην Πολωνία, την Ιταλία και τη Ρουμανία, οι διαθέσιμες πληροφορίες είναι περισσότερο κατακερματισμένες ή όχι τόσο εύκολο να αξιοποιηθούν χωρίς την υποστήριξη κάποιου ειδικού, γεγονός που δημιουργεί εμπόδια για τις αναδυόμενες κοινότητες.

¹⁷ GSE, [Autoconsumo – elenco delle configurazioni](#).

¹⁸ Εθνική Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας (ANRE), [anre.ro – Autoritatea Națională de Reglementare în Domeniul Energiei](#).

Εξακολουθούν να υπάρχουν κενά όσον αφορά τη συμμετοχή των πολιτών και την ένταξη των ευάλωτων νοικοκυριών

- 58** Η αύξηση της συμμετοχής των πολιτών και η παροχή οφελών στα ευάλωτα νοικοκυριά αποτελεί έναν από τους δεδηλωμένους στόχους της Επιτροπής για τις ενεργειακές κοινότητες (βλέπε [γράφημα 2](#)). Σύμφωνα με την οδηγία RED II, η Επιτροπή και τα κράτη μέλη όφειλαν να διασφαλίσουν τη συμμετοχή των πολιτών στις κοινότητες. Η προτεραιοποίηση των φυσικών προσώπων ως μελών τέτοιων κοινοτήτων συμβάλλει στην αύξηση της αποδοχής των έργων παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές από το κοινό¹⁹. Η οδηγία RED II απαιτεί επίσης από τα κράτη μέλη να επιτρέπουν στα ευάλωτα νοικοκυριά να έχουν πρόσβαση σε κοινότητες. Αναλύσαμε κατά πόσον η Επιτροπή είχε εκδώσει νομικές διατάξεις ή κατευθυντήριες γραμμές για την προώθηση της συμμετοχής των πολιτών και των ευάλωτων νοικοκυριών, καθώς και κατά πόσον τα κράτη μέλη είχαν θεσπίσει νομοθεσία ή μέτρα στήριξης για τον σκοπό αυτό.
- 59** Στην [αρχική νομοθετική πρόταση της Επιτροπής](#)²⁰ προβλεπόταν ελάχιστο όριο για τη συμμετοχή των πολιτών σε κοινότητες ανανεώσιμης ενέργειας, ωστόσο η απαίτηση αυτή δεν διατηρήθηκε στο τελικό κείμενο. Βάσει της ερμηνευτικής καθοδήγησης της Επιτροπής, τα κράτη μέλη έχουν την ευχέρεια, όχι όμως την υποχρέωση, να θεσπίζουν αυστηρότερους εθνικούς ορισμούς, όπως η απαίτηση τουλάχιστον το 51 % των μελών με δικαίωμα ψήφου να είναι φυσικά πρόσωπα. Η οδηγία υποστηρίζει τη συμμετοχή των ευάλωτων νοικοκυριών, μέσω της απαίτησης που θέτει να διαμορφώνονται ευνοϊκές συνθήκες ώστε να συμμετέχουν σε κοινότητες ανανεώσιμης ενέργειας. Η Επιτροπή παρείχε επίσης καθοδήγηση²¹ στα κράτη μέλη σχετικά με τη συμμετοχή των ευάλωτων νοικοκυριών, ωστόσο οι συμφεροντούχοι που συναντήσαμε στα τέσσερα κράτη μέλη που ελέγξαμε δεν γνώριζαν την ύπαρξή της. Επιπλέον, δεν έχει επικαιροποιηθεί ώστε να λάβει υπόψη το πρόσφατο ερευνητικό έργο²² που χρηματοδοτήθηκε από την ΕΕ και τις εξελίξεις πολιτικής, π.χ. τη σύσταση του Κοινωνικού Ταμείου της ΕΕ για το Κλίμα.

¹⁹ Π.χ. *Effects of trust and public participation on accessibility of renewable energy projects in the Netherlands and China*, ScienceDirect, 2019.

²⁰ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, COM(2016) 767, 2016.

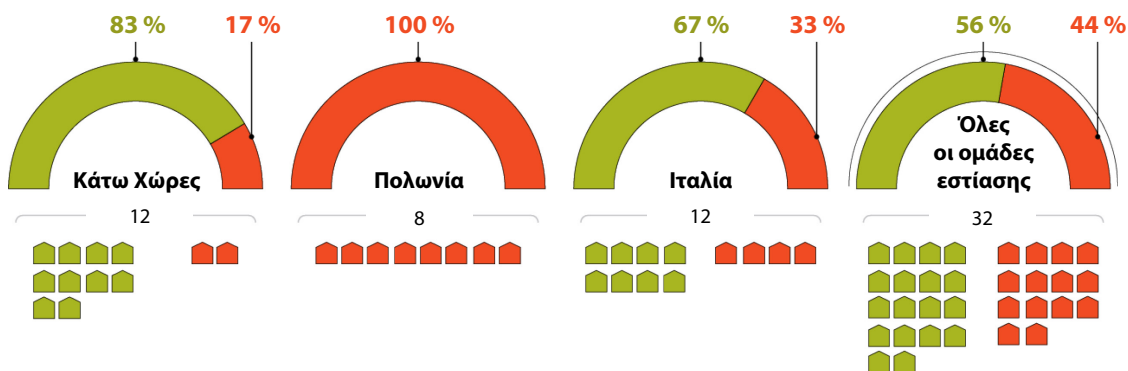
²¹ Βλέπε, παραδείγματος χάριν: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής (SWD/2023/647): EU guidance on energy poverty, 2023.

²² Βλέπε, παραδείγματος χάριν: *Territorial Analysis of Decentralised Energy Markets*, ESPON.

60 Περίπου οι μισές ενεργειακές κοινότητες που συμμετείχαν στις ομάδες εστίασης που οργανώσαμε έχουν ως μέλη τους πολίτες (βλέπε [γράφημα 9](#)). Το 40 % αυτών προσφέρει κάποια στήριξη σε ευάλωτα νοικοκυριά, μεταξύ άλλων μέσω της δωρεάν πρόσβασης σε ηλιακή ενέργεια, της χρηματοδοτικής συνδρομής ή της παροχής συμβουλών για την εξοικονόμηση ενέργειας (βλέπε [γράφημα 10](#)).

Γράφημα 9 | Περίπου οι μισές ενεργειακές κοινότητες που προσεγγίσαμε έχουν ως μέλη τους πολίτες

- Ποσοστό ενεργειακών κοινοτήτων που έχουν για μέλη τους πολίτες
- Ποσοστό ενεργειακών κοινοτήτων που δεν έχουν μέλη πολίτες
- Πλήθος απαντήσεων από συμμετέχοντες σε ομάδες εστίασης

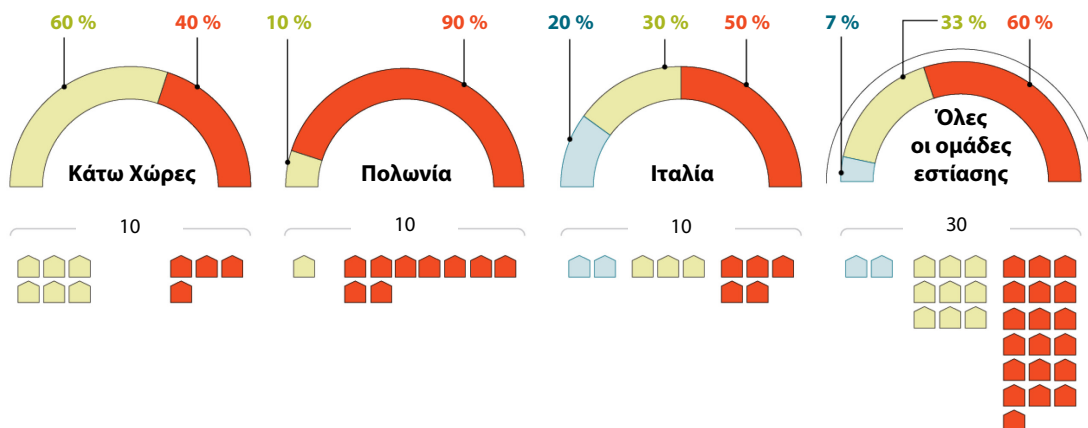

Πηγή: ΕΕΣ, σύμφωνα με τις ομάδες εστίασης.

Γράφημα 10 | Το 60 % των ενεργειακών κοινοτήτων που προσεγγίσαμε δεν προσφέρουν οφέλη σε ευάλωτα νοικοκυριά

Τι οφέλη (εάν υπάρχουν) προσφέρετε σε ευάλωτα νοικοκυριά;

- Οικονομικά οφέλη
- Μη οικονομικά οφέλη
- Κανένα όφελος
- Πλήθος απαντήσεων από συμμετέχοντες στις ομάδες εστίασης, κατόπιν επιβεβαίωσης/διόρθωσής τους από το ΕΕΣ

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει των συζητήσεων των ομάδων εστίασης και κατόπιν επιβεβαίωσης/διόρθωσης των απαντήσεων μέσω διαδικτυακής έρευνας.

- 61** Στις **Κάτω Χώρες** δεν υπάρχει η απαίτηση οι ενεργειακοί συνεταιρισμοί να περιλαμβάνουν πολίτες ή να στηρίζουν ευάλωτα νοικοκυριά. Ωστόσο, κινητροδοτείται η συμμετοχή πολιτών: το καθεστώς επιδοτήσεων για τη συνεργατική παραγωγή ενέργειας (βλέπε σημείο **78**) απαιτεί ελάχιστο αριθμό συμμετεχόντων ανά έργο (ένας ανά 5 kW δυναμικότητας παραγωγής) και ίσα δικαιώματα ψήφου για όλους τους συμμετέχοντες. Στο 83 % των ολλανδικών κοινοτήτων που συμμετείχαν στις ομάδες εστίασης υπήρχαν ανάμεσα στα μέλη τους πολίτες και το 60 % προσέφερε οφέλη σε ευάλωτα νοικοκυριά.
- 62** Η **Πολωνία** δεν απαιτεί διά νόμου την παρουσία πολιτών σε ενεργειακούς συνεταιρισμούς, συνεργατικούς σχηματισμούς ή ενεργειακές κοινότητες πολιτών. Στην πραγματικότητα, οι περισσότερες ενεργειακές κοινότητες αποτελούνται εξ ολοκλήρου από νομικές οντότητες. Σε τυχαίο δείγμα 20 συνεταιρισμών (από τους 94), μόνο στο 10 % συμμετείχαν πολίτες. Στο **πολωνικό μητρώο** που δημοσιεύθηκε τον Αύγουστο του 2025 αναφερόταν ότι οι 127 συνεταιρισμοί είχαν κατά μέσο όρο 3 με 4 μέλη ανά συνεταιρισμό: ο χαμηλός αυτός αριθμός δείχνει την κυριαρχία των θεσμικών συμφεροντούχων έναντι των πολιτών. **Έρευνα του 2024**²³ έδειξε επίσης ότι η συμμετοχή των κατοίκων των πολυκατοικιών είναι πολύ μικρή. Δεν υπάρχει ειδική διάταξη σχετικά με τη συμμετοχή ευάλωτων νοικοκυριών. Καμία από τις πολωνικές κοινότητες που συμμετείχαν στις ομάδες εστίασης δεν είχαν στα μέλη τους πολίτες, ενώ μόνο μία προσέφερε μη οικονομικά οφέλη σε ευάλωτα νοικοκυριά.

²³ D. Kostecka-Jurczyk, M. Struś, K. Marak, *The Role of Energy Cooperatives in Ensuring the Energy and Economic Security of Polish Municipalities*, 2024.

- 63** Η **Ιταλία** δεν απαιτεί διά νόμου την παρουσία πολιτών σε ενεργειακές κοινότητες και δεν απαιτεί από αυτούς να στηρίζουν ευάλωτα νοικοκυριά. Τον Μάιο του 2025, προκειμένου να ενθαρρύνει τους πολίτες να συμμετέχουν σε κοινότητες ανανεώσιμης ενέργειας, η Ιταλία επέκτεινε και σε ιδιώτες την επιλεξιμότητα για τη μέγιστη πριμοδότηση σχετικά με την ενέργεια που διαμοιράζεται από εγκαταστάσεις που χρηματοδοτούνται από τον ΜΑΑ· προηγουμένως, η επιλεξιμότητα αυτή περιοριζόταν σε δημόσιες και μη κερδοσκοπικές οντότητες²⁴. Τα δύο τρίτα των **ιταλικών** κοινοτήτων με τις οποίες συνομιλήσαμε στο πλαίσιο των ομάδων εστίασης είχαν ως μέλη τους πολίτες, ενώ οι μισές κοινότητες παρείχαν στήριξη σε ευάλωτα νοικοκυριά. Εντοπίσαμε επίσης δύο περιφέρειες στις οποίες οι μηχανισμοί του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης παρέχουν κίνητρα για την ένταξη ευάλωτων νοικοκυριών: η **μία βαθμολογεί**²⁵ με επιπλέον μόρια προτάσεις έργων που καλύπτουν την πτυχή της κοινωνικής ένταξης, ενώ η **άλλη**²⁶ αυξάνει την αξία της επιχορήγησης για ενεργειακές κοινότητες στις οποίες συμμετέχουν ευάλωτες ομάδες.
- 64** Το 95 % των μελών της μοναδικής **ρουμανικής** ενεργειακής κοινότητας είναι πολίτες. Δεν υπάρχει εθνική νομοθεσία που να προωθεί την ένταξη των πολιτών. Τον Νοέμβριο του 2025, η **Ρουμανία** θέσπισε **νομοθεσία** που επιτρέπει στις ενεργειακές κοινότητες να προσφέρουν προνομιακές τιμές σε ευάλωτους και ενεργειακά φτωχούς καταναλωτές²⁷.

²⁴ Decreto del Ministro dell'ambiente e della sicurezza energetica, αριθ.°127 της 16ης Μαΐου 2025, άρθρο 1, σημείο 1, στοιχείο f), περ. ii.

²⁵ Regione Lombardia, *Bando RELOAD CER*, 2025.

²⁶ Regione Lazio, *Avviso pubblico CER – Allegato al Decreto G17990*, 2024.

²⁷ Έκτακτο κυβερνητικό διάταγμα 59/2025 της 7ης Νοεμβρίου 2025.

- 65** Στην **Πολωνία**, την **Ιταλία** και τη **Ρουμανία**, η απουσία συγκεκριμένων διατάξεων ή κινήτρων για τη διασφάλιση της ελάχιστης συμμετοχής των πολιτών αυξάνει τον κίνδυνο οι εταιρείες ή οι δήμοι να σχηματίζουν κοινότητες μόνο και μόνο προκειμένου να αποκτήσουν πρόσβαση σε στοχευμένα οφέλη. Ο κίνδυνος αυτός επισημάνθηκε από ΜΚΟ όπως το [REScoop.eu](https://rescoop.eu)²⁸ και η ρουμανική ΕΡΑ²⁹. Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ) προειδοποίησε³⁰ ότι «[π]άρα πολλές επενδύσεις πραγματοποιούνται χωρίς πραγματική συμμετοχή σε τοπικό επίπεδο ή κοινή αξία, γεγονός που ενισχύει ένα μοντέλο από την κορυφή προς τη βάση που ενέχει τον κίνδυνο μη αποδοχής από το κοινό». Συνιστά τη συσχέτιση των επιδοτήσεων στον τομέα της ενέργειας με τη συμμετοχή των πολιτών μιας κοινότητας και τη διασφάλιση της συμμετοχής των ενοικιαστών και των ευάλωτων πολιτών στις ενεργειακές κοινότητες.
- 66** Από την ανάλυσή μας προκύπτει ότι οι πολίτες δεν εκπροσωπούνται επαρκώς στις **πολωνικές** κοινότητες, σε αντίθεση με τις ενεργειακές κοινότητες των **Κάτω Χωρών**, της **Ιταλίας** και της **Ρουμανίας**, αν και η νομοθεσία δεν καθιστά υποχρεωτική την παρουσία τους. Όσον αφορά τη στήριξη των ευάλωτων νοικοκυριών, μόνο η **Ρουμανία** θέσπισε ειδική νομοθεσία, ενώ η **Ιταλία** παρέχει κίνητρα που εξυπηρετούν τον σκοπό αυτό. Μολονότι η Επιτροπή παρείχε καθοδήγηση σχετικά με τη συμμετοχή των πολιτών, η καθοδήγηση σχετικά με τη συμμετοχή των ευάλωτων νοικοκυριών δεν είχε επικαιροποιηθεί, ενώ οι συμφεροντούχοι με τους οποίους συνομιλήσαμε δεν την γνώριζαν.

²⁸ REScoop.eu, *Energy communities: building bridges for energy democracy*, Μάιος 2024.

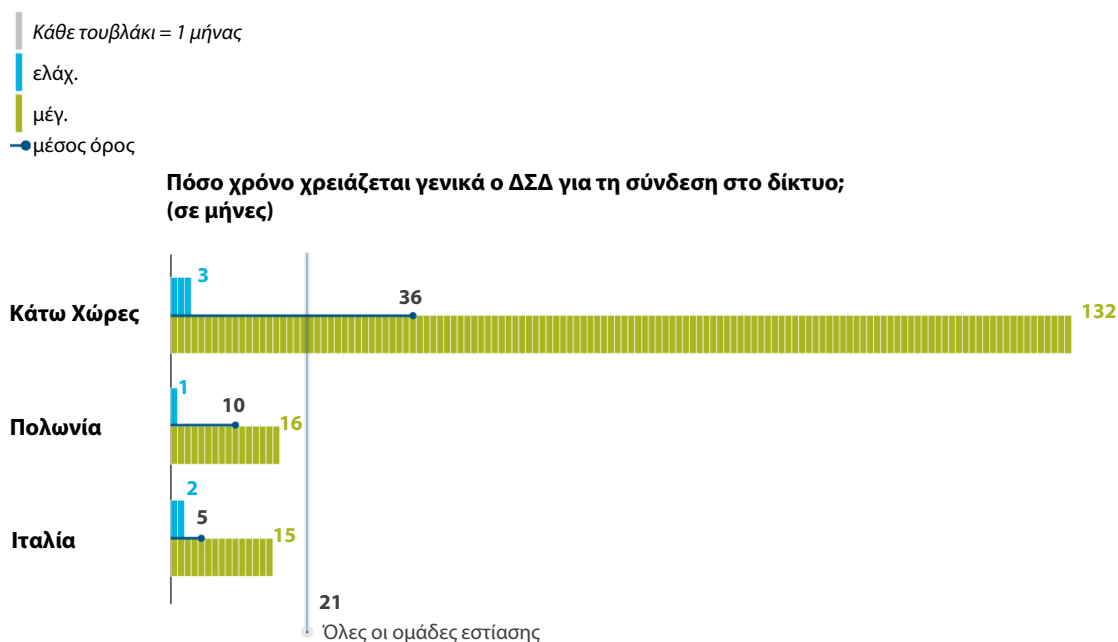
²⁹ ANRE και Συμβούλιο Ανταγωνιστικότητας της Ρουμανίας, *Final report on legislative barriers to connecting new renewable electricity capacities to the National Electricity System*, 2023, σ. 75.

³⁰ *Δέσμη ενεργειακών μέτρων για τους πολίτες: ενεργός συμμετοχή των πολιτών, ενεργειακές κοινότητες και παραγωγό-καταναλωτές*, Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, 2025, παράγραφος 4.6.

Οι ενεργειακές κοινότητες, ως παραγωγοί ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, αντιμετωπίζουν μεγάλες καθυστερήσεις στη σύνδεσή τους με το δίκτυο

- 67** Μολονότι η ενωσιακή νομοθεσία δεν ορίζει συγκεκριμένες προθεσμίες για τη σύνδεση των ενεργειακών κοινοτήτων στο δίκτυο, η [οδηγία RED II](#), ο [κανονισμός \(ΕΕ\) 2022/2577 του Συμβουλίου](#) και η [οδηγία \(ΕΕ\) 2023/2413 «RED III»](#) περιέχουν διατάξεις για την επιτάχυνση της σύνδεσης στο δίκτυο, υπό διάφορες συνθήκες. Συνεπώς, αναμέναμε ότι οι διαχειριστές συστημάτων διανομής (ΔΣΔ) θα διεκπεραίωναν τα αιτήματα των ενεργειακών κοινοτήτων για σύνδεση στο δίκτυο με την ίδια ταχύτητα που διεκπεραίωναν και εκείνα άλλων παραγωγών ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, κάτι που θα εξασφάλιζε σταθερά και προβλέψιμα χρονοδιαγράμματα για τη χορήγηση πρόσβασης στο δίκτυο.
- 68** Οι ενεργειακοί συνεταιρισμοί που συμμετείχαν στις ομάδες εστίασης που οργανώσαμε αναφέρθηκαν σε μέσους χρόνους σύνδεσης σχεδόν δύο ετών (βλέπε [γράφημα 11](#)).

Γράφημα 11 | Οι περίοδοι σύνδεσης στο δίκτυο των ενεργειακών κοινοτήτων που προσεγγίσαμε ποικίλλουν σημαντικά μεταξύ των χωρών, με τις μεγαλύτερες καθυστερήσεις στις Κάτω Χώρες

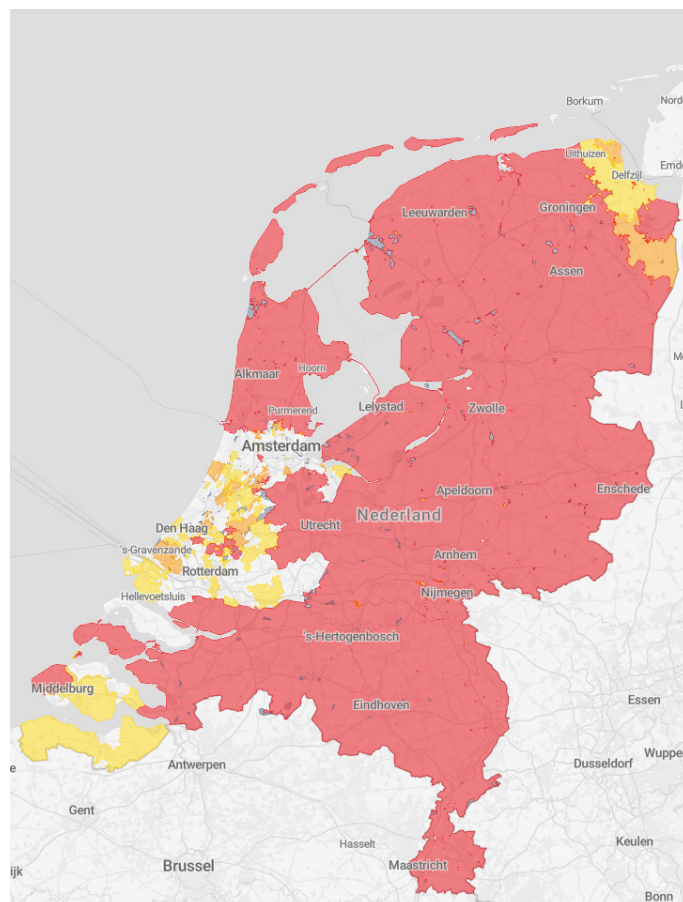

Πηγή: ΕΕΣ, σύμφωνα με τις ομάδες εστίασης.

69 Η ολλανδική νομοθεσία για την ενέργεια απαγορεύει τις διακρίσεις μεταξύ κατηγοριών χρηστών κατά την επεξεργασία αιτημάτων σύνδεσης στο δίκτυο. Για συνδέσεις ισχύος έως 50 kW, η πρόσβαση πρέπει να εγκρίνεται εντός 84 ημερών, εφόσον δεν απαιτούνται εργασίες εκσκαφής, ή 126 ημερών σε κάθε άλλη περίπτωση. Ωστόσο, από τον χάρτη συμφόρησης του δικτύου που κατάρτισε ο ΔΣΔ προκύπτει ότι, στο μεγαλύτερο μέρος της χώρας (βλέπε [γράφημα 12](#)), η συμφόρηση του δικτύου εμποδίζει την έγκαιρη σύνδεση έργων παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που προτείνονται από τις ενεργειακές κοινότητες. Στην [αξιολόγηση των φραγμών των Κάτω Χωρών για το 2024](#) υπενθυμίζεται ότι η σύνδεση με το δίκτυο ηλεκτρικής ενέργειας παραμένει διαχρονικά προβληματική. Οι συμμετέχουσες στην ομάδα εστίασης κοινότητες χρειάζονταν κατά μέσο όρο 1 000 ημέρες (3ετία) για να συνδεθούν. Στις περιπτώσεις αυτές, οι ΔΣΔ τοποθετούν τους αιτούντες σε κατάλογο αναμονής έως ότου διευθετηθεί η συμφόρηση. Ένας ΔΣΔ ανέφερε ότι, μεταξύ 2020 και 2024, ο μέσος χρόνος σύνδεσης για νέα έργα παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές αυξήθηκε από 210 σε 280 ημέρες (+ 33 %). Το 2024, ανέμεναν να συνδεθούν³¹ [συστήματα παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ισχύος άνω των 4 GW](#), αρκετής δηλαδή για την παροχή ηλεκτρικής ενέργειας σε τρία εκατομμύρια άτομα.

³¹ ABN AMRO, [ESG Economist - Dutch grid delays cost up to EUR 376 million every year](#), Σεπτέμβριος 2024.

Γράφημα 12 | Η συμφόρηση του δικτύου στις Κάτω Χώρες

Πηγή: Partners in Energie, *Capaciteitskaart – Totaal afname*, τελευταία πρόσβαση τον Ιούνιο 2025.
© Netbeheer Nederland, © powered by Esri Nederland, © MapTiler, © OpenStreetMap contributors.

- 70** Η **Πολωνία** ανέφερε τις καθυστερήσεις ή τις αρνήσεις των ΔΣΔ ως κύριο φραγμό για την ανάπτυξη συνεταιρισμών (βλέπε [πλαίσιο 5](#)). Παρότι για τους ενεργειακούς συνεταιρισμούς με μικροεγκαταστάσεις (έως 30 kW) ισχύει προνομιακός χρόνος σύνδεσης 50 ημερών, οι συμμετέχοντες στην ομάδα εστίασης χρειάζονταν κατά μέσο όρο 300 ημέρες (10 μήνες) για να συνδεθούν.
- 71** Η **Ιταλία** δεν είχε καθιερώσει ειδικές διαδικασίες για τις ενεργειακές κοινότητες, ούτε τις είχε θέσει ως προτεραιότητα, παρότι οι διαχειριστές δικτύων πρέπει να δίνουν προτεραιότητα στα αιτήματα σύνδεσης εγκαταστάσεων παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και να τα επεξεργάζονται εντός συγκεκριμένων προθεσμιών, παραδείγματος χάριν εντός 10 ημερών για ηλιακές εγκαταστάσεις ισχύος έως 200 kW. Εντούτοις, ο μέσος χρόνος σύνδεσης σε μεγάλο ΔΣΔ το 2024 ήταν 105 ημέρες. Οι κοινότητες που συμμετείχαν στη δική μας ομάδα εστίασης ανέφεραν μέσους χρόνους 150 ημερών (5 μήνες) για τη σύνδεσή τους στο δίκτυο.

- 72** Στη **Ρουμανία** δεν προβλέπεται ειδική διαδικασία για τις ενεργειακές κοινότητες. Για δυναμικότητες κάτω των 400 kW, οι ΔΣΔ έχουν στη διάθεσή τους 20 ημέρες για να συνδέσουν νέους ή υφιστάμενους παραγωγούς-καταναλωτές, εφόσον δεν απαιτούνται πρόσθετες εργασίες. Διαφορετικά, έχουν χρονικό περιθώριο έως και 62 ημέρες.
- 73** Ακόμη και όταν ήταν συνδεδεμένες στο δίκτυο, οι ενεργειακές κοινότητες με τις οποίες συναντηθήκαμε δήλωσαν ότι οι ΔΣΔ θα μπορούσαν να απενεργοποιήσουν τη σύνδεσή τους σε περίπτωση που η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας υπερέβαινε τη δυναμικότητα του δικτύου. Για παράδειγμα, στην **Πολωνία**, **περικόπηκαν συνολικά 600 GWh ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές** κατά το πρώτο εξάμηνο του 2025³² — αύξηση κατά 34 % σε σχέση με την ίδια περίοδο το 2024. Σύμφωνα με τις **εκτιμήσεις** του Οργανισμού Συνεργασίας των Ρυθμιστικών Αρχών Ενέργειας, το 2023 η συμφόρηση κόστισε στην ΕΕ 4 δισεκατομμύρια ευρώ. Το Κοινό Κέντρο Ερευνών της Επιτροπής **εκτίμησε** ότι οι περικοπές ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές που θα μπορούσαν να σημειωθούν το 2040 στην ΕΕ, λόγω συμφόρησης του δικτύου, κυμαίνονταν μεταξύ 111 και 310 Twh.

³² A. Vassileva, *Poland adds 637 MW of solar capacity in Q1*, Renewables Now, Ιούλιος 2025.

74 Ερευνητές³³ ισχυρίζονται ότι, με το να φέρνουν την παραγωγή ενέργειας πιο κοντά στην κατανάλωση, οι ενεργειακές κοινότητες μπορούν να συμβάλουν στην ως έναν βαθμό αποσυμφόρηση του δικτύου³⁴, στη μείωση της ανάγκης μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας σε μεγάλες αποστάσεις³⁵ και, ως εκ τούτου, στη μείωση των απωλειών³⁶. Η Επιτροπή τόνισε επίσης ότι η αυτοκατανάλωση μπορεί να ωφελήσει το δίκτυο³⁷. Για να μεγιστοποιηθούν βέβαια τα οφέλη αυτά, η παραγόμενη ενέργεια πρέπει να καταναλώνεται εντός της κοινότητας σε πραγματικό χρόνο (δηλαδή κάθε δευτερόλεπτο, καθώς παράγεται)³⁸. Συνήθως, τα πράγματα έχουν αλλιώς στην πράξη: τα μοτίβα παραγωγής των ενεργειακών κοινοτήτων (όπως η κορύφωση της παραγωγής ηλιακής ενέργειας το μεσημέρι και η παύση τη νύχτα) δεν συμπίπτουν με τα συνήθη μοτίβα κατανάλωσης (η οποία κορυφώνεται νωρίς το πρωί και νωρίς το βράδυ).

³³ P. Ponnaganti, N. Andreadou, A. Purvins και M. Masera. *Flexibility provisions through local energy communities: A review*, *Next Energy*, τόμος 1, τεύχος 2, άρθρο 100022, 2023.

³⁴ *Trading in smart energy communities: the more the merrier?*, CWI, Φεβρουάριος 2024.

³⁵ S. E. Berggren, E. Olausson, K. Tews, P. D. Lund, M. B. Blarke et al., *Energy Communities*, Nordic Energy Research, 2023.

³⁶ I. Diahovchenko και L. Petrichenko, *Assessment of energy losses in power distribution systems with individual prosumers and energy communities*, *The Journal of Engineering*, 2023.

³⁷ *In focus: Energy communities to transform the EU's energy system*, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Δεκέμβριος 2022.

³⁸ Knirsch, F., Langthaler, O. και Engel, D., *Trust-less electricity consumption optimization in local energy communities*, *Energy Informatics*, 2019.

75 Οι ΔΣΔ με τους οποίους συνομιλήσαμε στις **Κάτω Χώρες** και την **Πολωνία** υπογράμμισαν ότι θα προτιθέμετο να συνδέουν ταχύτερα νέες εγκαταστάσεις παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές στο δίκτυο, εάν η παραγωγή ενέργειας συνδυαζόταν με απόκριση ζήτησης, μετατόπιση φορτίου ή αποθήκευση ενέργειας, καθώς κάτι τέτοιο θα μείωνε τη συμφόρηση του δικτύου. Ερευνητές³⁹ και συμφεροντούχοι⁴⁰ τόνισαν επίσης την ανάγκη η ανάπτυξη εγκαταστάσεων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές να συνδυαστεί με τις εν λόγω υπηρεσίες ευελιξίας, ιδίως την αποθήκευση, για την εξισορρόπηση της προσφοράς και της ζήτησης ανά δευτερόλεπτο, τη μείωση της συμφόρησης του δικτύου κατά τις περιόδους αιχμής και την αύξηση της αυτοκατανάλωσης. Η Επιτροπή τόνισε επίσης, με τη σειρά της, τη σημασία της μετατόπισης φορτίου⁴¹ και του συνδυασμού ηλιακών στεγών με την αποθήκευση ενέργειας⁴². Έχει επίσης αρχίσει να λαμβάνει μέτρα, παραδείγματος χάριν στο πλαίσιο των **αναθεωρημένων κανόνων της ΕΕ για την ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές και της πρότασής της του 2025 σχετικά με την επιτάχυνση των διαδικασιών αδειοδότησης** για τη στήριξη της αποθήκευσης ηλεκτρικής ενέργειας, αλλά όχι ειδικά για τις ενεργειακές κοινότητες. Στην **Πολωνία**, διαπιστώσαμε ότι οι συνεργατικοί σχηματισμοί (όχι όμως και οι συνεταιρισμοί ή οι ενεργειακές κοινότητες πολιτών) αναμένεται, μόλις εγκριθεί το σχετικό μέτρο από την Επιτροπή, να επωφεληθούν από μειωμένα τιμολόγια εφόσον εγκαταστήσουν μονάδες αποθήκευσης ενέργειας. Στα υπόλοιπα κράτη μέλη που ελέγξαμε δεν εντοπίσαμε τέτοια κίνητρα. Οι **Κάτω Χώρες** αναγνώρισαν ότι επί του παρόντος, οι ενεργειακές κοινότητες δεν διαθέτουν συγκεκριμένα οικονομικά κίνητρα για την αντιστοίχιση προσφοράς και ζήτησης ούτε και για τη βελτιστοποίηση του συστήματος, γεγονός που θα μπορούσε δυνητικά να οδηγήσει σε μεγαλύτερη συμφόρηση του δικτύου⁴³.

³⁹ P. Ponnaganti, N. Andreadou, A. Purvins and M. Masera, *Flexibility provisions through local energy communities: A review*, Nexus Energy, τόμ. 1, άρθρο 100022, 2023.

⁴⁰ REScoop.eu, *Response to the Commission's call for evidence on the Citizens Energy Package*, Σεπτέμβριος 2025, σ. 5 και σ. 32-34.

⁴¹ *In focus: Energy communities to transform the EU's energy system*, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Δεκέμβριος 2022.

⁴² Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Στρατηγική της ΕΕ για την ηλιακή ενέργεια*, 2022.

⁴³ Επιστολή του Υπουργού Κλίματος και Πράσινης Ανάπτυξης προς τον Πρόεδρο της Κάτω Βουλής των Κάτω Χωρών, με θέμα τον **ρόλο των ενεργειακών κοινοτήτων στο ενεργειακό σύστημα**, Σεπτέμβριος 2025.

76 Συνολικά, δεν εντοπίσαμε στοιχεία που να αποδεικνύουν την ύπαρξη διακρίσεων εις βάρος των ενεργειακών κοινοτήτων κατά την επεξεργασία των αιτημάτων σύνδεσης στο δίκτυο. Ωστόσο, οι καθυστερήσεις και οι αρνήσεις σύνδεσης στο δίκτυο που παρατηρούνται στις **Κάτω Χώρες** και την **Πολωνία**, λόγω συμφόρησης του δικτύου, επιβραδύνουν την ανάπτυξη των ενεργειακών κοινοτήτων. Σύμφωνα με έρευνα, τους ΔΣΔ και την Επιτροπή, ένας τρόπος για την επίσπευση της σύνδεσής τους είναι οι ενεργειακές κοινότητες να παρέχουν υπηρεσίες ευελιξίας.

Τα οικονομικά κίνητρα που προσφέρονται σε ενεργειακές κοινότητες επιτρέπουν αποσβέσεις ευθυγραμμισμένες με τη φιλοδοξία της στρατηγικής της ΕΕ για την ηλιακή ενέργεια

77 Η έλλειψη προβλέψιμης και προσβάσιμης χρηματοδότησης έχει αναγνωριστεί ως μείζων φραγμός για τις ενεργειακές κοινότητες, ιδίως κατά τα πρώτα στάδια ανάπτυξης των έργων. Για την αντιμετώπιση του προβλήματος αυτού, η [στρατηγική της ΕΕ για την ηλιακή ενέργεια](#) αναφέρει ότι τα κράτη μέλη θα πρέπει να θεσπίσουν εύρωστα πλαίσια στήριξης για τα συστήματα ηλιακών στεγών, που είναι η συνήθης πηγή ενέργειας για τις κοινότητες, με βάση προβλέψιμους χρόνους απόσβεσης μικρότερους των 10 ετών. Σύμφωνα με την οδηγία RED II και την οδηγία IMED, οι ενεργειακές κοινότητες πρέπει επίσης να υπόκεινται σε «τέλη δικτύου που αντικατοπτρίζουν το κόστος», δηλαδή δεν πρέπει να χρεώνονται για κόστος που δεν αποτελεί δική τους ευθύνη, ούτε να λαμβάνουν απαλλαγές που θα μετατόπιζαν αδικώς την οικονομική επιβάρυνση σε άλλους χρήστες του δικτύου που δεν έχουν πρόσβαση σε αυτοκατανάλωση.

78 Αναλύσαμε κατά πόσον τα οικονομικά κίνητρα που προσφέρονται στις ενεργειακές κοινότητες στα ελεγχθέντα κράτη μέλη εξασφάλιζαν εύλογες περιόδους απόσβεσης. Στον [πίνακα 1](#) συνοψίζονται τα οικονομικά κίνητρα που προσφέρονται για τις ενεργειακές κοινότητες στα κράτη μέλη που επισκεφθήκαμε.

Πίνακας 1 | Σύνοψη των οικονομικών κινήτρων που προσφέρονται ειδικά στις ενεργειακές κοινότητες

Κράτος μέλος	Απαλλαγές από τα τέλη δικτύου	Προγράμματα στήριξης
Κάτω Χώρες	Άνευ αντικείμενου	<ul style="list-style-type: none"> Ανακυκλούμενα ταμεία ανάπτυξης Πριμοδότηση με διαφορική προσαύξηση «Feed-in premium» επί της παραγόμενης ενέργειας
Πολωνία	<ul style="list-style-type: none"> Συνεταιρισμοί: Απαλλαγή από τα τέλη σχετικά με την παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, τη δυναμικότητα, τη συμπαραγωγή και διανομή Συνεργατικοί σχηματισμοί: Απαλλαγή από τα τέλη ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και συμπαραγωγής, μειώσεις στα τέλη υπηρεσιών διανομής Ενεργειακές κοινότητες πολιτών: Άνευ αντικείμενου 	<ul style="list-style-type: none"> Συνεταιρισμοί και συνεργατικοί σχηματισμοί: Στήριξη του ΜΑΑ για υποδομές ανανεώσιμων πηγών ενέργειας Συνεταιρισμοί: Αυτοπαραγωγή με ενεργειακό συμψηφισμό Ενεργειακές κοινότητες πολιτών: Άνευ αντικείμενου
Ιταλία	Η μεταβλητή συνιστώσα του τιμολογίου μεταφοράς επιστρέφεται για ηλεκτρική ενέργεια που μοιράζεται εντός της κοινότητας	<ul style="list-style-type: none"> Πριμοδότηση «Feed-in premium» για την κοινόχρηστη ενέργεια Στήριξη του ΜΑΑ για υποδομές παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές
Ρουμανία	Άνευ αντικείμενου	Άνευ αντικείμενου

Πηγή: ΕΕΣ.

79 Οι **Κάτω Χώρες** δεν προσφέρουν απαλλαγές από τα τέλη δικτύου, αλλά υπάρχουν δύο είδη καθεστώτων στήριξης ειδικά για τους ενεργειακούς συνεταιρισμούς:

- ένα ανακυκλούμενο ταμείο ανάπτυξης που χορηγεί δάνεια σε ενεργειακούς συνεταιρισμούς για την κάλυψη των εξόδων εκκίνησης έργων αιολικής και ηλιακής ενέργειας (βλέπε [πλαίσιο 7](#));
- το καθεστώς επιδοτήσεων για τη συνεταιριστική παραγωγή ενέργειας, μια πριμοδότηση με διαφορική προσαύξηση που υπολογίζεται ετησίως, με στόχο την κερδοφορία των εγκαταστάσεων των ενεργειακών συνεταιρισμών.

Πλαίσιο 7

Το ταμείο ανάπτυξης για την παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές στις Κάτω Χώρες

Οι συνεταιρισμοί μπορούν να υποβάλλουν αίτηση για άτοκα δάνεια (10 000 έως 300 000 ευρώ ανάλογα με τη φάση του έργου· έως και το 80 % του κόστους ανάπτυξης για έργα αιολικής και ηλιακής ενέργειας), που προορίζονται για τη διοίκηση του έργου, τις μελέτες σκοπιμότητας, τις αιτήσεις αδειοδότησης και άλλες προπαρασκευαστικές δαπάνες. Ο συνεταιρισμός συνεισφέρει κατά 20 % σε μετρητά ή σε ώρες εθελοντικής εργασίας.

Τα δάνεια δεν φέρουν οποιονδήποτε κίνδυνο για τους συνεταιρισμούς: εάν ένα έργο ακυρωθεί, το δάνειο διαγράφεται, αλλά εάν φτάσει στο στάδιο της περάτωσης από χρηματοδοτική άποψη, ο συνεταιρισμός εξοφλεί το δάνειο καταβάλλοντας μια εισφορά, κάτι που εξασφαλίζει την αυτάρκεια του ταμείου. Ο μηχανισμός αυτός ενισχύει τις τοπικές πρωτοβουλίες συνεργασίας όταν αυτές βρίσκονται σε αρχικό στάδιο, τότε που τα έργα ενέχουν τον μεγαλύτερο κίνδυνο.

Η Επιτροπή⁴⁴, το REScoop.eu⁴⁵, η ΕΟΚΕ⁴⁶ και άλλες ΜΚΟ⁴⁷ θεωρούν ότι το συγκεκριμένο ταμείο αποτελεί ορθή πρακτική. Σύμφωνα με το REScoop.eu⁴⁸, κάθε 1 ευρώ δημόσιας επένδυσης προσελκύει 40 ευρώ σε ιδιωτικές επενδύσεις.

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει της Energie Samen, *Voorwaarden Ontwikkelfonds Opwek voor aanvragers en projecten*, Ιούνιος 2024.

⁴⁴ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Looking at energy communities through a local authority lens: perceptions, experiences and needs*, 2024. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *A roadmap to developing a policy and legal framework that enables the development of energy communities*.

⁴⁵ REScoop.eu, *Leveraging European Public Funds to Support Energy Communities*.

⁴⁶ Δέσμη ενεργειακών μέτρων για τους πολίτες: ενεργός συμμετοχή των πολιτών, ενεργειακές κοινότητες και παραγωγοί-καταναλωτές, Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνικής Επιτροπή, 2025, παράγραφος 1.3.

⁴⁷ J. Arnould και D. Quiroz, Friends of the Earth, *Energy communities in the EU: Opportunities and barriers to financing*, Οκτώβριος 2022.

⁴⁸ REScoop.eu, *Response to the Commission's call for evidence on the Citizens Energy Package*, Σεπτέμβριος 2025, σ. 27.

80 Αναλύσαμε τις περιόδους απόσβεσης έξι έργων συνεταιριστικής ιδιοκτησίας. Η περίοδος κυμαινόταν από 6 έως 12 έτη και συμβάδιζε σε μεγάλο βαθμό με τις συστάσεις της στρατηγικής της ΕΕ για την ηλιακή ενέργεια όσον αφορά τις ηλιακές στέγες (βλέπε [γράφημα 13](#)). Η διακύμανση αντικατοπτρίζει τις μεταβολές των τιμών της ενέργειας και την ετησίως υπολογιζόμενη πριμοδότηση με διαφορεική προσαύξηση.

Γράφημα 13 | Οι χρόνοι απόσβεσης ευθυγραμμίζονται με τις προσδοκίες της στρατηγικής για την ηλιακή ενέργεια, αλλά ποικίλλουν ανάλογα με τις τιμές της ενέργειας και τον υπολογισμό της πριμοδότησης με διαφορεική προσαύξηση

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει των οικονομικών καταστάσεων ενεργειακού συνεταιρισμού για το 2023 και το 2024.

81 Στην **Πολωνία**, οι ενεργειακοί συνεταιρισμοί απολαύουν απαλλαγών από τα τέλη δικτύου, και συγκεκριμένα από τα τέλη σχετικά με την παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, τη δυναμικότητα, τη συμπαραγωγή και τη διανομή. Οι συνεργατικοί σχηματισμοί απαλλάσσονται από τα τέλη που χρεώνονται για την παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και τη συμπαραγωγή και μπορούν να μειώσουν το τιμολόγιο διανομής τους (με την επιφύλαξη της έγκρισης της κρατικής ενίσχυσης από την Επιτροπή). Επιπλέον, τόσο οι ενεργειακοί συνεταιρισμοί όσο και οι συνεργατικοί σχηματισμοί μπορούν να λάβουν στήριξη από τον ΜΑΑ για υποδομές παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές (κάλυψη έως 91-95 % του κόστους), οι δε συνεταιρισμοί μπορούν επίσης να επωφεληθούν από την καθαρή μέτρηση: τα μέλη μπορούν, για κάθε κιλοβατώρα που τροφοδοτείται στο δίκτυο, να αντλούν δωρεάν 0,6 kWh σε κυλιόμενη βάση 12 μηνών. Σύμφωνα με έρευνα⁴⁹, οι πολωνικοί ενεργειακοί συνεταιρισμοί θα μπορούσαν θεωρητικά, χάρη σε αυτούς τους μηχανισμούς, να επιτύχουν χρόνο απόσβεσης από 2,5 έως 3 έτη, κάτι που συνάδει και με την ανάλυση στην οποία υποβάλαμε τόσο έναν συνεταιρισμό όσο και έναν συνεργατικό σχηματισμό που σχεδιάζουν να αποσβέσουν την επένδυσή τους εντός τριών ετών. Οι ενεργειακές κοινότητες πολιτών δεν επωφελούνται από κάποια απαλλαγή, ούτε από καθεστώς στήριξης.

82 Στην **Ιταλία**, οι κοινότητες επωφελούνται από απαλλαγές από τα τέλη δικτύου, καθώς το κυμαινόμενο μέρος του τιμολογίου μεταφοράς επιστρέφεται, για την ηλεκτρική ενέργεια που μοιράζεται εντός της κοινότητας. Επιπλέον, προσφέρονται δύο βασικά κίνητρα για τις κοινότητες ανανεώσιμης ενέργειας: πριμοδότηση με διαφορεική προσαύξηση επί της ενέργειας που διαμοιράζεται εντός της κοινότητας (υπολογιζόμενη σε ωριαία βάση), η οποία καταβάλλεται επί 20 έτη για περίπου 0,10 ευρώ ανά kWh, και επιχορήγηση κεφαλαίου που καλύπτει έως και το 40 % των επιλέξιμων επενδυτικών δαπανών, η οποία χρηματοδοτείται μέσω του ΜΑΑ. Σε διάφορες περιπτώσιολογικές μελέτες οι χρόνοι απόσβεσης που υποδεικνύονται κυμαίνονται μεταξύ 5 και 14 ετών (βλέπε [πλαίσιο 8](#)). Οι ιταλικές αρχές εκτίμησαν τους χρόνους απόσβεσης για πέντε θεωρητικά έργα σε 11 έως 13 έτη, προκειμένου να δικαιολογήσουν την ένταση της κρατικής ενίσχυσης.

⁴⁹ J. Jasinski, M. Kozakiewicz, M. Sołtysik, *Analysis of the Economic Soundness and Viability of Migrating from Net Billing to Net Metering Using Energy Cooperatives*, Energies, τόμος 17, αριθ. 6, 2024.

Πλαίσιο 8

Παραδείγματα χρόνου απόσβεσης ιταλικών κοινοτήτων ανανεώσιμης ενέργειας

Βάσει ανάλυσης οικονομικής σκοπιμότητας μιας κοινότητας ανανεώσιμης ενέργειας στον δήμο Tirano (Λομβαρδία), εξοπλισμένης με μονάδα συμπαραγωγής βιομάζας, μίνι υδροηλεκτρική μονάδα και φωτοβολταϊκό σύστημα, η περίοδος απόσβεσης που υπολογίστηκε ανερχόταν σε περίπου 5 έτη⁵⁰.

Σύμφωνα με μελέτη σκοπιμότητας μιας κοινότητας ανανεώσιμης ενέργειας της Καλαβρίας, στην οποία γίνεται παραγωγή και αποθήκευση ενέργειας, η περίοδος απόσβεσης κυμαινόταν μεταξύ 6 και 8 ετών⁵¹.

Μια κοινότητα ανανεώσιμης ενέργειας μέγιστης δυναμικότητας 2 MWp υπό τη διαχείριση του δήμου Assisi (Ουμβρία) είχε υπολογίσει περίοδο απόσβεσης περίπου 8 έως 14 ετών⁵².

- 83** Η **Ρουμανία** δεν προβλέπει απαλλαγές από τα τέλη δικτύου και οι ενεργειακές κοινότητες δεν είναι επιλέξιμες για κανένα καθεστώς ούτε για επιδοτήσεις. Πρόκειται για σημαντικό πρόβλημα που αναδείχθηκε τόσο από συμφεροντούχους με τους οποίους συνομιλήσαμε όσο και σε [πρόσφατη έκθεση ΜΚΟ](#).

⁵⁰ F. Ceglia, E. Marrasso, C. Roselli και M. Sasso, *Biomass-based renewable energy community: economic analysis of a real case study*, Energies, τόμος 15, αριθ. 15, 2022.

⁵¹ D. Cirone, R. Bruno, P. Bevilacqua, S. Perrella και N. Arcuri, *Techno-Economic Analysis of an Energy Community Based on PV and Electric Storage Systems in a Small Mountain Locality of South Italy: A Case Study*, Sustainability, τόμος 14, αριθ. 21, 2022.

⁵² E. Moretti, E. Stamponi, *The Renewable Energy Communities in Italy and the Role of Public Administrations: The Experience of the Municipality of Assisi between Challenges and Opportunities*, Sustainability, τόμος 15, αριθ. 15, 2023.

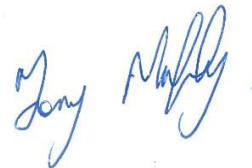
- 84** Και στις τέσσερις χώρες που ελέγχθηκαν, τα τέλη δικτύου καταβάλλονται κατ' αναλογία προς την ηλεκτρική ενέργεια που καταναλώνεται από παραδοσιακούς παρόχους. Όταν τα μέλη της κοινότητας καταναλώνουν την ηλεκτρική ενέργεια που παράγουν ή διαμοιράζονται με άλλα μέλη στην **Ιταλία**, δεν καταβάλλουν όλα τα αντίστοιχα τέλη δικτύου, μειώνοντας έτσι τη χρηματοδοτική συνεισφορά τους στη συντήρηση και την ανάπτυξη του δικτύου. Ωστόσο, παραμένουν συνδεδεμένα με το δίκτυο προκειμένου να καλύπτουν περιόδους κατά τις οποίες η αυτοπαραγωγή δεν είναι αρκετή ή διαθέσιμη. Πρόκειται για ένα σύστημα που είθισται να ισχύει για όλους τους τύπους παραγωγών-καταναλωτών. Αυτό σημαίνει ότι, καθώς επεκτείνονται οι ενεργειακές κοινότητες και η αυτοκατανάλωση, μεγαλύτερο μερίδιο του κόστους δικτύου επιβαρύνει τους καταναλωτές που δεν ανήκουν σε τέτοιες κοινότητες και δεν έχουν πρόσβαση σε μέσα παραγωγής, που συνήθως είναι τα λιγότερο εύπορα νοικοκυριά⁵³. Κανένα από τα ελεγχθέντα κράτη μέλη δεν αξιολόγησε επίσημα τον τρόπο με τον οποίο τα μειωμένα τέλη, η αυτοκατανάλωση ή η κοινή χρήση ενέργειας επηρεάζουν άλλους καταναλωτές.
- 85** Δεδομένου του μεγάλου αριθμού παραγωγών-καταναλωτών και ενεργειακών συνεταιρισμών στις **Κάτω Χώρες** και της καθιέρωσης της κοινής χρήσης ενέργειας από τον Ιανουάριο του 2025, η ολλανδική EPA εκφράζει την ανησυχία της σχετικά με τον συγκεκριμένο κίνδυνο. Μια λύση θα μπορούσε να είναι ο σχεδιασμός πάγιων (αντί αναλογικών) τελών δικτύου, καθώς αυτά επιτρέπουν τη δικαιότερη κατανομή των βαρών. Μια άλλη λύση θα μπορούσε να είναι η τιμολόγηση του χρόνου χρήσης — μια δυναμική τιμολογιακή διάρθρωση, βάσει της οποίας το κόστος της ηλεκτρικής ενέργειας ποικίλλει ανάλογα με την ώρα της ημέρας.

⁵³ M. Van Steenberghe, A. D'hulster, J. Weytjens, M. Ovaere, και K. Schoors, [Tracking Demographic and Financial Trends in Renewable Energy Cooperative Membership in Belgium Using Survey and Bank Transaction Data](#), αριθ. 1093 (2025)· G. Koukoufikis, H. Schockaert, D. Paci, F. Filippidou, A. Caramizaru et al., [Energy Communities and Energy Poverty](#), Έκθεση επιστημονικών στοιχείων για τη χάραξη πολιτικής του JRC, EUR 31751 EN (Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2023)· Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος, [Energy prosumers in Europe: Citizen participation in the energy transition](#), Έκθεση του ΕΟΠ αριθ. 01/2022 (Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2022).

86 Συνολικά, από την αξιολόγησή μας προκύπτει ότι η δημόσια στήριξη στις **Κάτω Χώρες**, την **Πολωνία** και την **Ιταλία** διευκολύνει την εξασφάλιση περιόδων απόσβεσης που συμβαδίζουν με τις προσδοκίες της Επιτροπής. Στις **Κάτω Χώρες**, το ανακυκλούμενο ταμείο που χρησιμοποιείται αποτελεί αποτελεσματικό τρόπο χρήσης των δημόσιων πόρων. Βοηθά τους ενεργειακούς συνεταιρισμούς να καλύψουν το αρχικό κόστος των έργων αιολικής και ηλιακής ενέργειας κατά τα πρώτα στάδια ανάπτυξής τους, καθώς η κάλυψή του αποτελεί συχνό κώλυμα. Στη **Ρουμανία**, η απουσία επιδοτήσεων υπονομεύει την ανάδυση ενεργειακών κοινοτήτων. Καταλήγουμε επίσης στο συμπέρασμα ότι τα κράτη μέλη δεν αξιολόγησαν επίσημα τον τρόπο με τον οποίο οι μειώσεις των τελών δικτύου επηρέασαν άλλους καταναλωτές.

Η παρούσα έκθεση εγκρίθηκε από το Τμήμα Ι, του οποίου προεδρεύει η Joëlle Elvinger, Μέλος του Ελεγκτικού Συνεδρίου, στο Λουξεμβούργο, κατά τη συνεδρίασή του της 11ης Φεβρουαρίου 2026.

Για το Ελεγκτικό Συνέδριο

Tony Murphy
Πρόεδρος

Παραρτήματα

Παράρτημα Ι – Σχετικά με τον έλεγχο

Ενεργειακές κοινότητες

01 Οι ενεργειακές κοινότητες είναι νομικές οντότητες που δίνουν τη δυνατότητα στους πολίτες, τις μικρές επιχειρήσεις και τις τοπικές αρχές να παράγουν, να διαχειρίζονται, να μοιράζονται και να καταναλώνουν τη δική τους ενέργεια. [Σύμφωνα με την Επιτροπή](#), θα μπορούσαν να αποφέρουν διάφορα οφέλη:

- να συμβάλουν στον **στόχο της ΕΕ για την παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές** με την προσέλκυση πρόσθετων ιδιωτικών επενδύσεων για την κατασκευή αποκεντρωμένων μέσων παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές·
- να αυξήσουν τη **συμμετοχή των πολιτών** — συμπεριλαμβανομένων εκείνων που δεν μπορούν να κατασκευάσουν τις δικές τους εγκαταστάσεις παραγωγής ενέργειας (π.χ. ενοικιαστές, οικογένειες χαμηλού εισοδήματος και κάτοικοι διαμερισμάτων) — για την προώθηση της ενεργειακής μετάβασης σε τοπικό επίπεδο. Έτσι θα προαγόταν η **αποδοχή από το κοινό** των τοπικών έργων παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές·
- να μειώσουν την **ενεργειακή φτώχεια**, καθώς η παραγόμενη ενέργεια μπορεί να πωληθεί στο δίκτυο ή να καταμεληθεί μεταξύ των μελών των κοινοτήτων, διασφαλίζοντας έτσι σταθερότερες τιμές ηλεκτρικής ενέργειας και παράλληλα μειώνοντας τους λογαριασμούς των μελών τους, συμπεριλαμβανομένων των **ευάλωτων νοικοκυριών**.

Χρηματοδότηση, ρόλοι και αρμοδιότητες

- 02** Ως δικαιούχοι στο πλαίσιο μέτρων σχετικών με την ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές, οι ενεργειακές κοινότητες είναι επιλέξιμες για διάφορα ταμεία της ΕΕ, όπως το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και ο μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΜΑΑ). Ειδικότερα, ο ΜΑΑ περιλαμβάνει μέτρα με εκτιμώμενο κόστος **5,2 δισεκατομμυρίων ευρώ** που στοχεύουν στις ενεργειακές κοινότητες είτε άμεσα είτε έμμεσα (π.χ. μέσω μέτρων σχετικά με την ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές), τα οποία πρέπει να εκταμιευθούν μέχρι τον Δεκέμβριο του 2026. Οι ενεργειακές κοινότητες μπορούν να χρησιμοποιήσουν τα κονδύλια αυτά, μεταξύ άλλων, για την εγκατάσταση ηλιακών συλλεκτών ή την κατασκευή ανεμογεννητριών.
- 03** Οι ρόλοι και οι αρμοδιότητες της Επιτροπής και των κρατών μελών παρουσιάζονται συνοπτικά στο [γράφημα 1](#).

Γράφημα 1 | Ρόλοι και αρμοδιότητες

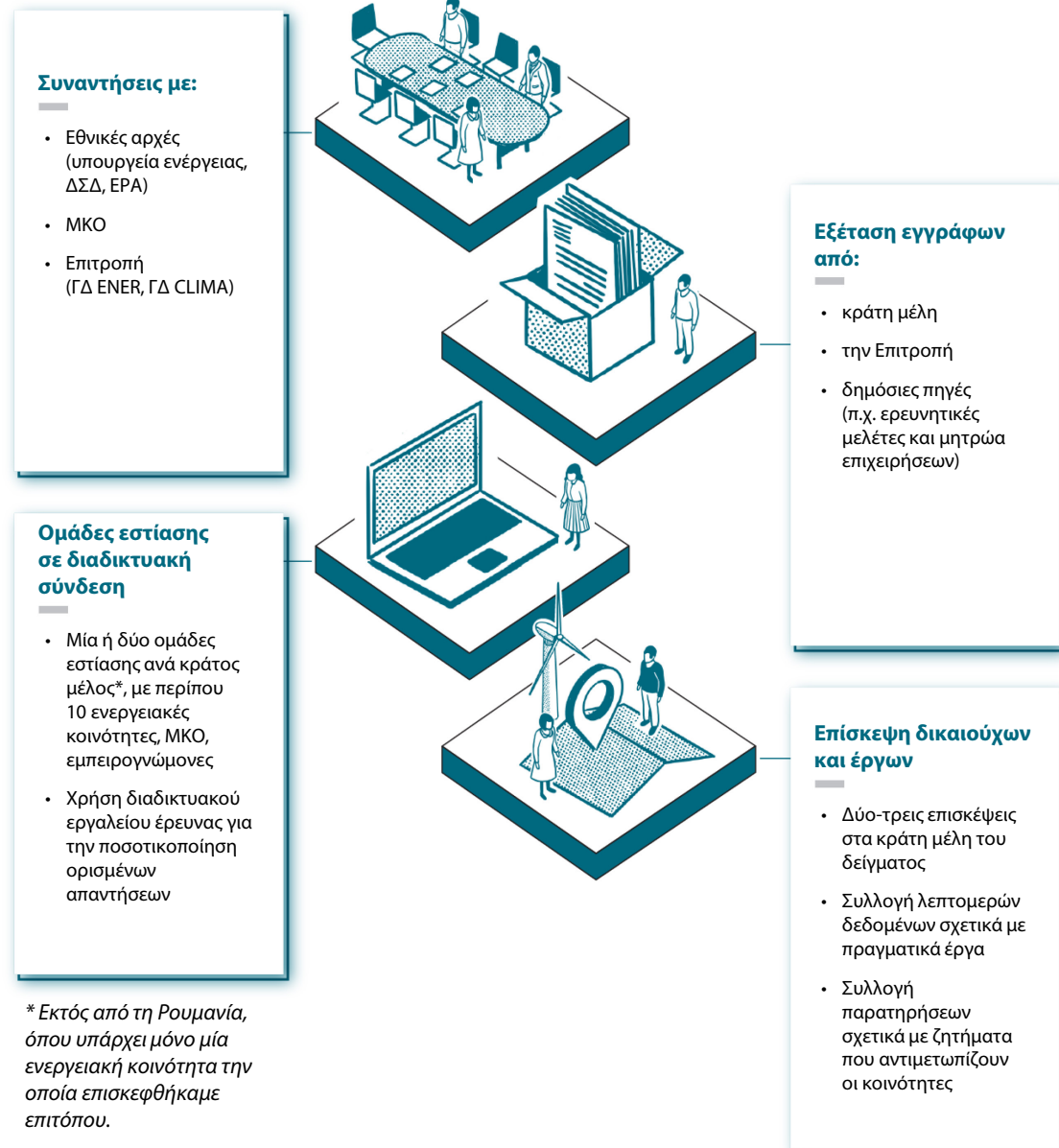

Πηγή: ΕΕΣ.

Εμβέλεια και προσέγγιση του ελέγχου

- 04** Σκοπός του ελέγχου μας ήταν να αξιολογήσουμε κατά πόσον η Επιτροπή και τα κράτη μέλη **κινητοποιούν αποτελεσματικά τις ενεργειακές κοινότητες** για την επίτευξη, αφενός, του οριζόμενου στη στρατηγική της ΕΕ για την ηλιακή ενέργεια στόχου της ΕΕ και, αφετέρου, των προσδοκώμενων οφελών τους. Για τον σκοπό αυτό, εξετάσαμε κατά πόσον:
- η Επιτροπή είχε θέσει **ενωσιακούς στόχους SMART**, που τύγχαναν της αποδοχής των κρατών μελών, παρακολουθούνταν επαρκώς και βρίσκονταν σε καλό δρόμο για την επίτευξή τους·
 - η Επιτροπή και τα κράτη μέλη είχαν δημιουργήσει τις κατάλληλες συνθήκες για την ευδοκίμηση των ενεργειακών κοινοτήτων.
- 05** Στον έλεγχο υποβλήθηκαν η Επιτροπή και τέσσερα κράτη μέλη για την περίοδο μεταξύ Δεκεμβρίου 2020 και Ιουλίου 2025, διάστημα κατά το οποίο είχε ολοκληρωθεί θεωρητικά η προθεσμία μεταφοράς των σχετικών οδηγιών στο εθνικό δίκαιο: της **οδηγίας (ΕΕ) 2019/944** σχετικά με την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και της **οδηγίας (ΕΕ) 2018/2001** για τη χρήση ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές. Εστίασαμε τον έλεγχό μας στην παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, για την οποία η ΕΕ έχει θέσει αντίστοιχο στόχο πολιτικής, και δεν ασχοληθήκαμε με άλλες ενεργειακές υπηρεσίες (όπως η ενεργειακή απόδοση). Η **ελεγκτική μεθοδολογία** που εφαρμόζουμε είναι σύμφωνη με τα διεθνή πρότυπα ελέγχου που εκδίδει ο **Διεθνής Οργανισμός των Ανώτατων Οργάνων Ελέγχου (INTOSAI)**.
- 06** Στο **γράφημα 2** παρουσιάζεται η προσέγγιση που ακολουθήσαμε προκειμένου να συγκεντρώσουμε τεκμήρια για τη θεμελίωση των παρατηρήσεών μας. Με τις ομάδες εστίασης και τις επιτόπιες επισκέψεις μας, πραγματοποιήσαμε διαβουλεύσεις με το 2 %, το 20 %, το 13 % και το 100 % των κοινοτήτων στις **Κάτω Χώρες**, την **Πολωνία**, την **Ιταλία** και τη **Ρουμανία**, αντίστοιχα (βλέπε **πίνακα 1**). Η Ομοσπονδία Ενεργειακών Κοινοτήτων της ΕΕ και εθνικές ΜΚΟ, που εκπροσωπούν ενεργειακές κοινότητες, παρέθεσαν τις δικές τους απόψεις.

Γράφημα 2 | Προσέγγιση του ελέγχου

Πηγή: ΕΕΣ.

Πίνακας 1 | Αντιπροσωπευτικότητα των ομάδων εστίασης και επιτόπιες επισκέψεις

Κράτος μέλος	Πλήθος ενεργειακών κοινοτήτων τον Ιανουάριο του 2025	Συμμετέχοντες στις ομάδες εστίασης	Κοιότητες που επισκεφθήκαμε επιτόπου	Αντιπροσωπευτικότητα του δείγματος του ΕΕΣ
Κάτω Χώρες*	702	14	2	2 %
Πολωνία	61	10	2	20 %
Ιταλία:	121	12	4	13 %
Ρουμανία	1	0	1	100 %

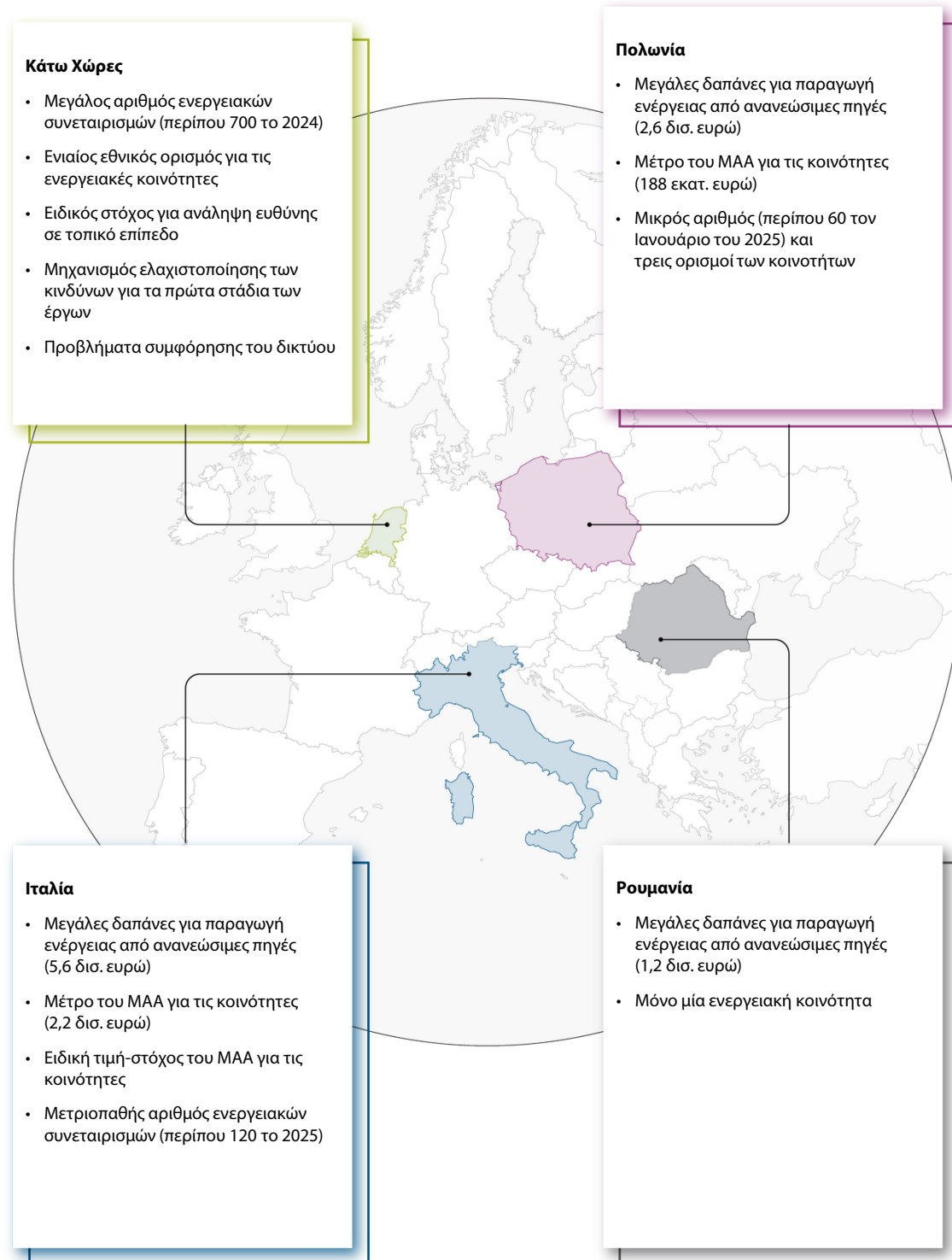
* Δεδομένα του 2024· δεν είναι ακόμη διαθέσιμα τα δεδομένα του 2025.

** Αριθμός νομικών οντοτήτων και όχι αριθμός σχηματισμών.

Πηγή: ΕΕΣ.

- 07** Επιλέξαμε να υποβάλουμε στον έλεγχό μας τέσσερα κράτη μέλη, βάσει της αντιπροσωπευτικότητάς τους όσον αφορά την κατάσταση στην ΕΕ (βλέπε [γράφημα 3](#)).

Γράφημα 3 | Γιατί επιλέχθηκαν τα συγκεκριμένα κράτη μέλη

Πηγή: ΕΕΣ.

Παράρτημα II – Ενεργειακές κοινότητες στις οποίες πραγματοποιήσαμε επίσκεψη

Κράτος μέλος	Ονομασία	Πλήθος μελών	Υποδομή για παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές	Δυναμικότητα παραγωγής (kWp)	Παραγωγή ενέργειας το 2024 (MWh)
Κάτω Χώρες	Kennemer Kracht	315	Ηλιακές στέγες	661	479
Κάτω Χώρες	Vrijstad Energie/ Vrijstad Windwinning	375	Ηλιακές στέγες και πάρκα, ανεμογεννήτριες	7 351	11 001
Πολωνία	Słoneczna Żywiecczyzna	10	Ηλιακές στέγες, γεωθερμικές	20 000	23 284
Πολωνία	Klaster Energii Powiatu Bielskiego	12	Ηλιακές στέγες	975	976
Ιταλία	La Buona Fonte	25	Ηλιακές στέγες	19	20
Ιταλία	Comunità energetica rinnovabile Antrodoco	49	Ηλιακές στέγες	60	0
Ιταλία	Comunità energetica rinnovabile diocesi Treviso	340	Ηλιακές στέγες	1 900	1 430
Ρουμανία	Cooperativa de Energie	949	Καμία, τον Απρίλιο του 2025	0	0

Παράρτημα III – Απαντήσεις των κρατών μελών στις συστάσεις

Σύσταση	Κράτος μέλος	Απάντηση
<p>Σύσταση 4</p> <p>Να αναφερθούν στοιχεία σχετικά με την αξιολόγηση των φραγμών και των δυνατοτήτων που υπάρχουν όσον αφορά την ανάπτυξη κοινοτήτων ανανεώσιμης ενέργειας</p> <p>Το ιταλικό Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενεργειακής Ασφάλειας και το ρουμανικό Υπουργείο Ενέργειας πρέπει να αξιολογήσουν και να αναφέρουν στοιχεία σχετικά με τους υφιστάμενους φραγμούς στην ανάπτυξη κοινοτήτων ανανεώσιμης ενέργειας αλλά και τις δυνατότητες ανάπτυξής τους.</p> <p>Ημερομηνία-στόχος: Ιούλιος 2027</p>	Ιταλία	Δεκτή
	Ρουμανία	Δεκτή
<p>Σύσταση 5, στοιχείο β)</p> <p>Να προωθηθεί ο ρόλος των πολιτών και των ευάλωτων νοικοκυριών</p> <p>Το πολωνικό Υπουργείο Κλίματος και Περιβάλλοντος, το ιταλικό Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενεργειακής Ασφάλειας και το ρουμανικό Υπουργείο Ενέργειας πρέπει να σχεδιάσουν διατάξεις για την προώθηση του ρόλου των πολιτών στις ενεργειακές κοινότητες.</p> <p>Ημερομηνία-στόχος: Δεκέμβριος 2026</p>	Πολωνία	Δεκτή
	Ιταλία	Δεκτή
	Ρουμανία	Δεκτή
<p>Σύσταση 6, στοιχείο β)</p> <p>Να υποστηριχθεί η αποθήκευση ενέργειας</p> <p>Το ολλανδικό Υπουργείο Κλίματος και Πράσινης Ανάπτυξης και το πολωνικό Υπουργείο Κλίματος και Περιβάλλοντος πρέπει να κινητροδοτήσουν τις ενεργειακές κοινότητες για την ανάπτυξη λύσεων αποθήκευσης ενέργειας (μεμονωμένα ή σε συνδυασμό με την παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές) ή άλλων υπηρεσιών ευελιξίας, προκειμένου να συμβάλουν στην αποσυμφόρηση ως έναν βαθμό του δικτύου.</p> <p>Ημερομηνία-στόχος: Ιούλιος 2027</p>	Κάτω Χώρες	Δεκτή
	Πολωνία	Δεκτή

Συντομογραφίες

Συντομογραφία	Ορισμός/Επεξήγηση
Eurostat	Στατιστική Υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
IMED	Οδηγία σχετικά με την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας
kW/kWh/kWp/MW/MWh/MWp/GW/TWh	Διάφορες μονάδες ισχύος και ενέργειας: κιλοβάτ, κιλοβατώρα, κιλοβάτ μέγιστης ισχύος, μεγαβάτ, μεγαβατώρα, μεγαβάτ αιχμής, γιγαβάτ, τεραβατώρα
RED II	Οδηγία για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας II
SMART	Δείκτες συγκεκριμένοι, μετρήσιμοι, εφικτοί, συναφείς και χρονικά προσδιορισμένοι
ΓΔ CLIMA	Γενική Διεύθυνση Δράσης για το Κλίμα (Ευρωπαϊκή Επιτροπή)
ΓΔ ENER	Γενική Διεύθυνση Ενέργειας (Ευρωπαϊκή Επιτροπή)
ΔΣΔ	Διαχειριστής συστήματος διανομής
ΕΟΚΕ	Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή
ΕΡΑ	Εθνική ρυθμιστική αρχή
ΕΣΕΚ	Εθνικά σχέδια για την ενέργεια και το κλίμα
HIER	Ολλανδικό ίδρυμα που στηρίζει ενεργειακούς συνεταιρισμούς
ΜΑΑ	Μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας

Γλωσσάριο

Όρος	Ορισμός/Επεξήγηση
LIFE	Χρηματοδοτικό μέσο που στηρίζει την εφαρμογή της περιβαλλοντικής και κλιματικής πολιτικής της ΕΕ μέσω της συγχρηματοδότησης έργων σε κράτη μέλη.
Αιτιολογημένη γνώμη	Επίσημο αίτημα, διαβιβαζόμενο από την Επιτροπή, προς κράτος μέλος να συμμορφωθεί με το δίκαιο της ΕΕ. Αποτελεί το δεύτερο στάδιο της διαδικασίας επί παραβάσει, όταν μια χώρα εξακολουθεί να παραβιάζει τις υποχρεώσεις της παρά το γεγονός ότι έχει λάβει προειδοποιητική επιστολή.
Απόκριση ζήτησης	Προσαρμογή της κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας από τους τελικούς χρήστες (π.χ. με την αποθήκευση ηλεκτρικής ενέργειας ή την καθυστέρηση της κατανάλωσης) σε συνάρτηση με τα μηνύματα της αγοράς.
Διαδικασία επί παραβάσει	Διαδικασία πολλών σταδίων με την οποία η Επιτροπή στρέφεται κατά κράτους μέλους της ΕΕ που δεν εκπληρώνει τις υποχρεώσεις που υπέχει δυνάμει της ενωσιακής νομοθεσίας.
Διαχειριστής συστήματος διανομής	Φορέας υπεύθυνος για τη λειτουργία, την ανάπτυξη και τη συντήρηση του συστήματος διανομής ηλεκτρικής ενέργειας σε μια δεδομένη περιοχή.
Εθνική ρυθμιστική αρχή	Στο πλαίσιο της παρούσας έκθεσης, ανεξάρτητος δημόσιος φορέας που επιβλέπει την αγορά ηλεκτρικής ενέργειας ενός κράτους μέλους, διασφαλίζει την αποτελεσματική λειτουργία του συστήματος ηλεκτρικής ενέργειας, προστατεύει τα συμφέροντα των καταναλωτών και αποτρέπει την εισαγωγή διακρίσεων, και παρακολουθεί τη συμμόρφωση με τους ενεργειακούς κανόνες της ΕΕ.
Εθνικό σχέδιο για την ενέργεια και το κλίμα	Δεκαετές έγγραφο στο οποίο ένα κράτος μέλος περιγράφει τις πολιτικές και τα μέτρα που λαμβάνει για την επίτευξη των στόχων της ΕΕ για το κλίμα.
Εκτίμηση επιπτώσεων	Ανάλυση των πιθανών (εκ των προτέρων) ή των πραγματικών (εκ των υστέρων) συνεπειών μιας πρωτοβουλίας πολιτικής ή άλλης δράσης.
Έλεγχος μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο	Αξιολόγηση της συμβατότητας των εθνικών μέτρων μεταφοράς με τις διατάξεις μιας οδηγίας.
Ενεργειακή φτώχεια	Κατάσταση κατά την οποία ένα νοικοκυριό δεν έχει πρόσβαση σε βασικές ενεργειακές υπηρεσίες που είναι απαραίτητες για ένα αξιοπρεπές επίπεδο διαβίωσης και υγείας, λόγω ανεπαρκούς εισοδήματος, υψηλού ενεργειακού κόστους ή/και χαμηλής ενεργειακής απόδοσης.
Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή	Συμβουλευτικό όργανο της ΕΕ που λειτουργεί ως φόρουμ για οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών.

Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης	Ταμείο της ΕΕ για την ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής στην ΕΕ, με τη χρηματοδότηση επενδύσεων που μειώνουν τις ανισορροπίες μεταξύ περιφερειών.
Κοινή χρήση ενέργειας	Κατανομή της ηλεκτρικής ενέργειας που παράγεται εντός μιας ενεργειακής κοινότητας μεταξύ των μελών της.
Μεταφορά στο εθνικό δίκαιο	Ενσωμάτωση των διατάξεων οδηγίας της ΕΕ στο εθνικό δίκαιο.
Μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας	Ο μηχανισμός χρηματοδοτικής στήριξης της ΕΕ, που σκοπό έχει τον μετριασμό των οικονομικών και κοινωνικών επιπτώσεων της πανδημίας COVID-19, την τόνωση της ανάκαμψης και την αντιμετώπιση των προκλήσεων ενός περισσότερο πράσινου και ψηφιακού μέλλοντος.
Παραγωγός-καταναλωτής	Καταναλωτής ενέργειας που ταυτόχρονα παράγει ενέργεια προς ίδια κατανάλωση.
Περίοδος απόσβεσης	Χρόνος που χρειάζεται μια επένδυση για να καλύψει το αρχικό της κόστος με τη δημιουργία αποταμιεύσεων ή την παραγωγή εσόδων.
Πριμοδότηση με διαφορική προσαύξηση (Feed-in premium)	Μέσο πολιτικής βάσει του οποίου στους παραγωγούς ηλεκτρικής ενέργειας καταβάλλεται πριμοδότηση επιπλέον της τιμής της αγοράς.
Προειδοποιητική επιστολή	Γραπτή επικοινωνία της Επιτροπής προς κράτος μέλος της ΕΕ, που συνιστά το πρώτο στάδιο διαδικασίας επί παραβάσει.
Συμφόρηση δικτύου	Κατάσταση κατά την οποία δεν υπάρχει επαρκής δυναμικότητα για τη μεταφορά όλης της διαθέσιμης ηλεκτρικής ενέργειας από ένα σημείο του δικτύου σε κάποιο άλλο.
Υπηρεσία μίας στάσης	Στο πλαίσιο της παρούσας έκθεσης, ένα ενιαίο σημείο επαφής όπου οι ενεργειακές κοινότητες μπορούν να ζητούν συμβουλές και να διευθετούν διοικητικά ζητήματα.
Υπηρεσίες ευελιξίας	Μέτρα που συμβάλλουν στην αποφυγή της συμφόρησης σε ένα σύστημα ηλεκτρικής ενέργειας με τη διατήρηση ισορροπίας μεταξύ προσφοράς και ζήτησης.

Απαντήσεις της Επιτροπής

<https://www.eca.europa.eu/el/publications/SR-2026-10>.

Χρονογραμμή

<https://www.eca.europa.eu/el/publications/SR-2026-10>.

Κλιμάκιο ελέγχου

Στις ειδικές εκθέσεις του ΕΕΣ παρουσιάζονται τα αποτελέσματα των ελέγχων που διενεργεί το κλιμάκιο επί πολιτικών και προγραμμάτων της ΕΕ ή επί διαχειριστικών θεμάτων που αφορούν συγκεκριμένους τομείς του προϋπολογισμού. Το ΕΕΣ επιλέγει και σχεδιάζει τα εν λόγω ελεγκτικά έργα κατά τρόπο ώστε αυτά να αποφέρουν τον μέγιστο αντίκτυπο, λαμβανομένων υπόψη των κινδύνων για τις επιδόσεις ή για τη συμμόρφωση, του επιπέδου των σχετικών εσόδων ή δαπανών, των επικείμενων εξελίξεων και του πολιτικού και δημόσιου συμφέροντος.

Ο εν προκειμένω έλεγχος επιδόσεων διενεργήθηκε από το Τμήμα Ελέγχου Ι (Βιώσιμη χρήση των φυσικών πόρων), του οποίου προεδρεύει η Joëlle Elvinger, Μέλος του ΕΕΣ. Επικεφαλής του ελέγχου ήταν ο João Leão, Μέλος του ΕΕΣ, συνεπικουρούμενος από την Paula Betencourt, προϊσταμένη του ιδιαίτερου γραφείου του, και τη Sofia Batalha, σύμβουλο στο ιδιαίτερο γραφείο του, τη Florence Fornaroli, διοικητικό στέλεχος, τον Olivier Prigent, υπεύθυνο έργου, και τους ελεγκτές και ελέκτριες Jaroslaw Smigiel, Michał Szwed, Ana Popescu, Bob De Blick, Olivia Saraco και Anna Kozlova.

Οι Ingrid Van Gent, Paola Magnanelli, Simona Marincean και Mark Smith παρείχαν γλωσσική υποστήριξη, ενώ η Alexandra Damir-Binzaru παρείχε υποστήριξη για τη δημιουργία των γραφικών.

Από αριστερά: Paula Betencourt, Olivia Saraco, João Leão, Michał Szwed, Florence Fornaroli, Anna Kozlova, Olivier Prigent.

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ

© Ευρωπαϊκή Ένωση, 2026

Η πολιτική για την περαιτέρω χρήση εγγράφων του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου (ΕΕΣ) ορίζεται στην [απόφαση αριθ. 6-2019 του ΕΕΣ](#) για την πολιτική ανοικτών δεδομένων και την περαιτέρω χρήση εγγράφων.

Με εξαίρεση τις περιπτώσεις όπου ορίζεται διαφορετικά (π.χ. σε χωριστές ανακοινώσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας), το περιεχόμενο του ΕΕΣ που ανήκει στην ΕΕ παραχωρείται βάσει της άδειας [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\)](#). Ισχύει, επομένως, ως γενικός κανόνας ότι η περαιτέρω χρήση επιτρέπεται υπό τον όρο ότι αναφέρεται η πηγή και επισημαίνονται οι αλλαγές. Κατά την περαιτέρω χρήση απαγορεύεται η διαστρέβλωση του αρχικού νοήματος ή μηνύματος των εγγράφων. Το ΕΕΣ δεν φέρει ευθύνη για οποιαδήποτε συνέπεια προερχόμενη από την περαιτέρω χρήση εγγράφων.

Εάν συγκεκριμένο περιεχόμενο αναφέρεται σε ταυτοποιήσιμα φυσικά πρόσωπα, π.χ. φωτογραφίες υπαλλήλων του ΕΕΣ, ή περιλαμβάνει έργα τρίτων, απαιτείται πρόσθετη έγκριση.

Όταν παραχωρείται η έγκριση, αυτή ακυρώνει και αντικαθιστά την ανωτέρω γενική έγκριση και αναφέρει σαφώς τυχόν περιορισμούς στη χρήση.

Για τη χρήση ή την αναπαραγωγή περιεχομένου που δεν ανήκει στην ΕΕ, μπορεί να χρειάζεται να ζητήσετε άδεια απευθείας από τους κατόχους των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας.

Φωτογραφία εξωφύλλου: © NOVA – stock.adobe.com.

Πλαίσιο 1, πρώτη μικρή φωτογραφία: © Amar Sjauw En Wa.

Γράφημα 12 – χάρτης: © Netbeheer Nederland, © powered by Esri Nederland, © MapTiler, © OpenStreetMap contributors.

Το λογισμικό ή τα έγγραφα που καλύπτονται από δικαιώματα βιομηχανικής ιδιοκτησίας, όπως τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας, τα εμπορικά σήματα, τα καταχωρισμένα σχέδια, οι λογότυποι και οι επωνυμίες/ονομασίες, εξαιρούνται από την πολιτική του ΕΕΣ για την περαιτέρω χρήση.

Το σύνολο των ιστότοπων των θεσμικών οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης εντός του ονόματος χώρου «europa.eu» παρέχει συνδέσμους προς ιστότοπους τρίτων. Δεδομένου ότι το ΕΕΣ δεν έχει έλεγχο επ' αυτών, σας συνιστούμε να εξετάζετε τις πολιτικές τους για την προστασία του ιδιωτικού απορρήτου και της πνευματικής ιδιοκτησίας.

Χρήση του λογότυπου του ΕΕΣ

Δεν επιτρέπεται η χρήση του λογότυπου του ΕΕΣ χωρίς την προηγούμενη σύμφωνη γνώμη του οργάνου.

HTML	ISBN 978-92-849-7015-5	ISSN 1977-5660	doi:10.2865/0152593	QJ-01-26-012-EL-Q
PDF	ISBN 978-92-849-7016-2	ISSN 1977-5660	doi:10.2865/1450788	QJ-01-26-012-EL-N

Παραπομπή στην παρούσα έκθεση να γίνεται ως εξής:

Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο, [ειδική έκθεση 10/2026](#), με τίτλο «Ενεργειακές κοινότητες – Δυναμικό εν αναμονή αξιοποίησης», Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2026.

Η μισή παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές που θα απαιτηθεί για την επίτευξη του στόχου της ΕΕ για κλιματική ουδετερότητα προβλέπεται να προέρχεται από τους πολίτες. Οι ενεργειακές κοινότητες είναι νομικές οντότητες που δίνουν τη δυνατότητα στους πολίτες, στις μικρές επιχειρήσεις και τις τοπικές αρχές να παράγουν, να διαχειρίζονται, να μοιράζονται και να καταναλώνουν τη δική τους ενέργεια. Οι κοινότητες αυτές μπορούν να συμβάλουν στην ενεργειακή μετάβαση και στην αύξηση τόσο της οικονομικής προσιτότητας της ενέργειας όσο και της συμμετοχής των πολιτών.

Η ΕΕ έχει επιτύχει μόνο το 27 % του στόχου της για τουλάχιστον μία ενεργειακή κοινότητα ανά δήμο με περισσότερους από 10 000 κατοίκους έως το 2025. Ο στόχος αυτός στερείται συνάφειας, στήριξης και παρακολούθησης. Οι ορισμοί της ΕΕ παραμένουν ασαφείς όσον αφορά τη συμμετοχή των ενώσεων ιδιοκτητών διαμερισμάτων. Επιπλέον, οι κυβερνήσεις δεν έχουν δημιουργήσει τις συνθήκες που απαιτούνται για τη στήριξη των ενεργειακών κοινοτήτων, όπως κίνητρα για την αποθήκευση ηλεκτρικής ενέργειας με σκοπό τη διευκόλυνση των συνδέσεων με το δίκτυο. Οι συστάσεις μας καλύπτουν αυτές τις αδυναμίες.

Ειδική έκθεση του ΕΕΣ υποβαλλόμενη δυνάμει του άρθρου 287, παράγραφος 4, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ
ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ
ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Υπηρεσία Εκδόσεων
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ

Τηλ. +352 4398-1

Πληροφορίες: eca.europa.eu/el/contact
Ιστότοπος: eca.europa.eu
Μέσα κοινωνικής δικτύωσης: @EUauditors